

ยทที่ 6

บทสรุป

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้บัญญัติขั้นตอนต่าง ๆ ไว้โดยมีความมุ่งหมายที่จะนำตัวผู้กระทำ ความผิดมาลงโทษ แต่ในขั้นตอนต่าง ๆ นั้นก็ได้กำหนดมาตรการในการคุ้มครองคนบริสุทธิ์ไว้ด้วย ศาสตราจารย์แพ็คเกอร์ (Packer) นักกฎหมายอาญามีชื่อเสียงของสหรัฐอเมริกาได้เรียกขั้นตอนในการนำตัวผู้กระทำ ความผิดมาลงโทษว่า Crime Control Model และ ขั้นตอนในการคุ้มครองความบริสุทธิ์ว่า Due Process Model, (1) Crime Control Model นี้เป็นวิธีการที่เน้นหนักไปในทางให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานในการปราบปรามผู้กระทำผิดส่วน Due Process Model เป็นวิธีการที่เน้นหนักไปในทางคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน Model ทั้งสองนี้ เนื่องจากมีความมุ่งหมายแตกต่างกัน เพราะฉะนั้นจึงมีความขัดแย้งกันอยู่ในตัว (2) ระหว่างการให้ความคุ้มครองสิทธิของประชาชนฝ่ายหนึ่งกับการใช้อำนาจของเจ้าพนักงานตำรวจในการจับกุมปราบปรามผู้กระทำผิดอีกฝ่ายหนึ่ง ความขัดแย้งดังกล่าว เป็นความขัดแย้งที่ไม่อาจแก้ไขได้โดยวิธีการประนีประนอมกันอย่างง่าย ๆ หรือใช้วิธีหมกมุ่นครั้งทางเหมือนอย่างเช่น ปัญหาอื่นทั่ว ๆ ไป ถ้าเลือกเอาการให้ความคุ้มครองสิทธิของประชาชน

---

(1) Herbert L. Packer, The Limits of the Criminal Sanction, (California : Stanford University Press, 1968)

(2) Stephen A. Saltzburg, Introduction to American Criminal Procedure, (St. Paul, Minn : West Publishing Co., 1980),

ก็จะต้องมี การตรวจสอบหรือจำกัดการใช้อำนาจของเจ้าพนักงานตำรวจ แต่ถ้าจะเลือก
 เอาการป้องกันปราบปรามผู้กระทำผิดให้ได้อย่างได้ผลจริงจังก็ต้องให้อำนาจเจ้าพนักงาน
 ให้มากขึ้น ซึ่งก็ไม่จำเป็นต้องมีมาตรการให้ความคุ้มครองสิทธิของประชาชนให้มากนัก แต่อย่าง
 ไรก็ดี การหาทางขจัดข้อขัดแย้งทั้งสองนี้ให้ประนีประนอมกันได้เท่าที่จะเป็นไปได้
 ก็จะต้องหามาตรการที่มีขุมมุ่งแต่จะให้ความคุ้มครองสิทธิของประชาชนผู้ถูกจับกุมมากเกินไป
 ขอบเขต โดยไม่คำนึงถึงการใช้อำนาจของเจ้าพนักงานเลย เพราะไม่มีระบบการ
 บริหารความยุติธรรมทางอาญาใดเลย ที่สามารถนำตัวผู้กระทำผิดกฎหมายมารับโทษหรือลงโทษ
 ได้โดยมีประสิทธิภาพเต็มที่โดยไมเกรงผลกระทบต่อสิทธิของประชาชน ขณะเดียวกัน
 ก็ไม่มีระบบใดที่คุ้มครองสิทธิของประชาชนได้เต็มที่โดยที่ผู้กระทำผิดไม่มีโอกาสหลบหนี
 หรือหลุดรอดไปได้

การที่จะพิจารณาต่อไปว่า ควรยึดตามแนว Crime Control Model
 Model คือ เน้นหนักไปในทางให้อำนาจเจ้าพนักงานในการปราบปรามผู้กระทำผิด
 หรือจะยึดถือตามแนว Due Process Model คือ เน้นหนักไปในทางให้ความคุ้มครอง
 สิทธิเสรีภาพของประชาชนหรือจะใช้ทั้ง 2 แนวนี้ ผสมผสานกัน ก็สมควรที่จะทำความเข้าใจ
 เข้าใจเกี่ยวกับสภาพข้อเท็จจริงบางประการดังต่อไปนี้ ซึ่งจะทำให้เรามีความเข้าใจใน
 เรื่องนี้ได้ถ่องแท้ขึ้นคือ

1. เมื่อมนุษย์เรามาอยู่รวมกลุ่มกันจนเกิดเป็น รัฐ ขึ้นนั้น รัฐย่อมมี
 อำนาจเหนือประชาชนในบางประการ รัฐมีอำนาจที่จะกำหนดการระงับที่ให้แก่
 ประชาชนหนึ่งโดยทั่วไปแล้ว รัฐจะกำหนดการระงับที่ให้กับประชาชน 3 ประการคือ

- หน้าที่ในการเสียภาษีอากร
- หน้าที่ในการป้องกันประเทศ โดยประชาชนจะต้องถูกบังคับให้

เกณฑ์ทหาร

- หน้าที่ในการป้องกันอาชญากรรม โดยจะต้องร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของบ้านเมือง เช่น เมื่อได้รับหมายเรียกให้ไป เป็นพยานก็ต้องไปตามนัดและต้องให้ถ้อยคำที่เป็นความจริง ฯลฯ เป็นต้น

หน้าที่ใน 2 ประการแรก เป็นสิ่งที่มองเห็นและเข้าใจได้ง่าย ส่วนหน้าที่ประการหลังนั้น ประชาชนมักจะไม่ค่อยคำนึงถึง เพราะเข้าใจว่าเป็นหน้าที่ของฝ่ายบ้านเมืองแต่เพียงอย่างเดียวซึ่งเป็นความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง เพราะเมื่อประชาชนมาอยู่รวมกันเป็นกลุ่มจนเกิดเป็นรัฐขึ้นนั้น ความสงบสุขของสังคมเป็นสิ่งจำเป็น การที่สังคมจะสงบสุขอยู่ได้ก็ต้องการความร่วมมือกันของผู้ที่อยู่ในสังคม หากมีการประพฤติที่ผิดกฎระเบียบของสังคมแล้ว ผู้นั้นก็จะต้องได้รับการลงโทษ และผู้ที่อยู่ในสังคมทุกคนก็มีหน้าที่ในการที่จะช่วยกันขจัดสิ่งที่เป็นอันตรายต่อสังคมนั้นออกไป เนื่องจากอาชญากรรมเป็นสิ่งก่อให้เกิดอันตรายต่อสังคมนั้น ประชาชนที่อยู่ในสังคมจึงต้องช่วยกันขจัดอาชญากรรม และร่วมกันป้องกันอาชญากรรมไม่ให้เกิดขึ้น

ในการป้องกันอาชญากรรม ประชาชนต้องยอมรับภาระ หรือความทุกข์จากรัฐในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมของรัฐ แม้ตนจะบริสุทธิ์ก็ตาม ถ้าตนต้องได้รับทุกข์อย่างใดอย่างหนึ่งจากรัฐ ประชาชนต้องยอมรับเช่นในเรื่องการจับกุม แม้เราไม่ได้ทำผิด แต่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะตรวจค้นเพราะมีเหตุอันควร ประชาชนต้องยินยอมจะปฏิเสธหรือขัดขืนมิได้ หากปฏิเสธหรือขัดขืนย่อมมีความผิด รัฐจะบัญญัติกฎหมายให้อยู่ในดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐว่า จะมีเหตุอันควรสงสัยหรือไม่ โดยไม่ต้องคำนึงถึงความรู้สึกของประชาชน แม้ประชาชนจะรู้ตัวว่าตนเป็นผู้บริสุทธิ์ก็ตาม

แต่เมื่อจะถูกตรวจคนหรือจับกุมก็ต้องยอม หากเจ้าหน้าที่ของรัฐตรวจคนแล้วไม่พบความผิด จึงไม่ได้ดำเนินการกับประชาชนผู้นั้น ประชาชนผู้นั้นก็ไม่มีสิทธิที่จะเรียกร้องความเสียหายจากการถูกตรวจคนนั้น นอกจากนี้แม้เป็นกรณีนี้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีหมายเรียกให้ไปพบ ประชาชนก็ต้องปฏิบัติตาม จะขัดขืนไม่ได้ แม้วาคนจะเป็นผู้บริสุทธิ์

การปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายบริหารนั้น ย่อมจะต้องกระทบกระทั่งกับสิทธิเสรีภาพของประชาชนอย่างแน่นอน เพราะถือว่าเป็นภาระของประชาชนที่จะต้องยอมรับถึงได้กล่าวมาแล้วข้างต้น บุคคลที่บริสุทธิ์อาจถูกจับกุมตรวจคนได้ เพียงแต่เจ้าหน้าที่ของรัฐมีเหตุอันควรสงสัย เพราะประชาชนหรือบุคคลมีภาระหน้าที่ต่อรัฐร่วมมือกันเพื่อให้เกิดความสงบสุขในสังคม นั่นคือการร่วมมือกันเพื่อป้องกันอาชญากรรม ในประเทศต่าง ๆ รัฐบาลจะต้องชี้แนะให้ประชาชนเข้าใจถึงภาระหน้าที่เหล่านี้ มิใช่เน้นหนักในเรื่องสิทธิส่วนบุคคลกันจนเกินไปจนกระทั่งทุกคนเห็นแก่ตัว ไม่เห็นแก่สังคมเลย

2. ในการปฏิบัติงานของฝ่ายบริหาร ฝ่ายบริหารจะยึดถือทฤษฎีอำนาจของรัฐ (Power of State) ซึ่งฝ่ายบริหารถือว่า รัฐมีอำนาจหน้าที่ที่จะออกกฎหมายมาใช้บังคับแก่ประชาชน และในการใช้บังคับกฎหมาย ฝ่ายบริหารจะใช้หลักความจำเป็นของรัฐกรณีใด ๆ ที่รัฐจำเป็น รัฐก็ต้องทำ ฝ่ายบริหารจะไม่ถือหลักความเที่ยงธรรมในระดับเดียวกับศาล ฝ่ายบริหารจะให้ความเที่ยงธรรมได้เท่าที่จะทำได้ เท่านั้น ซึ่งแตกต่างไปจากทางฝ่ายตุลาการซึ่งยึดถือความเที่ยงธรรมเป็นหลัก เพื่อให้เห็นข้อแตกต่างได้อย่างเด่นชัดของแนวความคิดของฝ่ายบริหารและตุลาการ เราควรทำความเข้าใจเสียก่อนว่าในการดำเนินกระบวนการพิจารณาความอาญาของรัฐนั้นแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 กระบวนการพิจารณาทางอาญาของตุลาการ (Judicial Organization)

ส่วนที่ 2 กระบวนการพิจารณาทางอาญาของฝ่ายบริหาร (Administration Organization)

ทั้ง 2 ส่วนนี้จะมีแนวความคิดแตกต่างกัน กระบวนการพิจารณาทางอาญาของศาลอาญา จะถือความเที่ยงธรรมเป็นสำคัญ ต้องมีหลักเกณฑ์ที่ทำให้ศาลแน่ใจ ถ้ามีความสงสัยเมื่อใด จะต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้จำเลย ดังนั้นศาลจะต้องคำนึงถึงความเที่ยงธรรมเสมอ ส่วนในกระบวนการพิจารณาทางอาญาของฝ่ายบริหาร เราไม่ถือความเที่ยงธรรมเป็นหลัก เพราะเรายังไม่มีการพิสูจน์เหมือนศาล ถือว่าความใดที่ยังไม่มีการพิสูจน์ ก็จะไม่สามารถรู้ว่าอะไรเที่ยงธรรมหรือไม่ เหตุที่ทางฝ่ายบริหารไม่สามารถถือความเที่ยงธรรมเป็นหลักได้ก็เพราะเหตุผลดังนี้

(1) ความเที่ยงธรรมไม่ใช่หลักอันสำคัญยิ่งของฝ่ายบริหาร แต่ฝ่ายบริหารจะยึดถือหลักเหตุแห่งความจำเป็นของรัฐในการป้องกันสังคมเป็นสำคัญ (1)

(1) ความเที่ยงธรรมในโลกนี้อาจแบ่งได้ออกเป็น 2 ประการ คือ

Nature Justice ความเที่ยงธรรมโดยแท้

Justice Trought Law ความเที่ยงธรรมตามกฎหมาย

ความเที่ยงธรรม 2 ประการนี้ไม่เหมือนกัน ความเที่ยงธรรมโดยแท้ นั้นมนุษย์ไม่มีความสามารถที่จะเข้าถึง หรืออาจจะเข้าถึงได้ก็โดยยาก เพราะอยู่ตรงไหนก็ไม่มีความรู้ ว่าจะเรียกว่าเป็นความเที่ยงธรรมแล้วก็ไม่มีความสามารถอธิบายได้ หรือเข้าใจได้

ส่วนความเที่ยงธรรมตามกฎหมายนั้น เกิดขึ้น เพราะมนุษย์มีความสามารถในการเข้าถึงความเที่ยงธรรมโดยแท้ได้โดยจำกัด มนุษย์จึงร่างกฎหมายขึ้นเพื่อให้ถึงความเที่ยงธรรมตามกฎหมาย เป็นเรื่องที่สังคมได้ตั้งมาตรฐานเอาไว้โดยใช้กฎหมาย ถ้าถึงจุดนี้ถือว่าเที่ยงธรรมแล้ว

เพราะฉะนั้นเมื่อรัฐมีกฎหมายซึ่งเป็นมาตรฐานของสังคมเพื่อถือว่าเป็นความเที่ยงธรรมโดยแท้ เป็นเครื่องชี้ว่าเมื่อปฏิบัติตามกฎหมายนั้นก็ถือว่าเที่ยงธรรมแล้ว โดยไม่ต้องคำนึงถึงความเที่ยงธรรมโดยแท้ ดังนั้นการที่เจ้าพนักงานตำรวจจะจับกุมใคร ก็ไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงความเที่ยงธรรมโดยแท้ เพียงแต่คำนึงถึงความเที่ยงธรรมตามกฎหมายก็พอแล้ว แต่ถ้ามองว่านั่นคือที่ยอมรับเป็นการดี เมื่อเจ้าพนักงานตำรวจจับกุมใครโดยมีเหตุตามกฎหมาย ผู้ถูกจับจึงไม่มีสิทธิที่จะคัดค้านการปฏิบัติของเจ้าพนักงานจะมาอ้างความเที่ยงธรรมโดยแท้ หรืออ้างความเที่ยงธรรมของศาลไม่ได้ เพราะความเที่ยงธรรมในการจับกุมซึ่งเป็นฝ่ายบริหารนั้น มีความหมายกว้างกว่า ความเที่ยงธรรมของศาล เพราะรวมถึงความจำเป็นของรัฐด้วย , มุรธา วัชนะทีวะกุล, เอกสารประกอบการสอนกฎหมายอาญาเปรียบเทียบในส่วน "นโยบายทางอาญา" (Criminal Policy) หน้า 2-3

(2) เนื่องจากในกระบวนการในชั้นฝ่ายบริหาร เป็นเรื่องเบื้องต้นซึ่งเรายังขาดปัจจัยมาพิสูจน์ความผิด ซึ่งต่างกับฝ่ายตุลาการซึ่งมีกระบวนการพิสูจน์ความผิดพร้อมมูล การพิสูจน์ความผิดฝ่ายบริหารก็ไม่อาจถือเป็นที่สุด เพราะถ้าเป็นที่สุดท้ายไม่ต้องมีฝ่ายตุลาการ ฉะนั้นในฝ่ายบริหารจึงไม่อาจอาศัยความเที่ยงธรรมมาเป็นเกณฑ์ในการปฏิบัติหน้าที่ได้ เช่นเดียวกับฝ่ายตุลาการ การที่มีบุคคลว่าร้องหาความเที่ยงธรรมทั้งไต่ยังอยู่ในระหว่างการดำเนินกระบวนการทางอาญาของฝ่ายบริหารนั้น จึงเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้อง เป็นเรื่องที่ไม่ควรเข้าจิตใจหรือเสรีภาพตลอดจนภาระหน้าที่ของตัวเองผิดไป คือเข้าใจว่ากระบวนการฝ่ายบริหารเป็นศาลหรือเหมือนกับศาล ซึ่งเราไต่กล่าวไว้ตั้งแต่แรกแล้วว่า ฝ่ายบริหารจะมุ่งถึงความจำเป็น ตลอดจนความสงบสุข ความปลอดภัยของสังคมมากกว่าที่จะคำนึงถึงความเที่ยงธรรม ส่วนศาลนั้นจะมุ่งถึงความถูกต้องหรือความเที่ยงธรรมเท่านั้น ฉะนั้นความที่ไต่ยังไม่ถึงศาล ประชาชนจะมาร้องหาความเที่ยงธรรมในฝ่ายบริหารให้เท่ากับที่ไต่จะไต่รับในศาลนั้นย่อมเป็นไปได้ เมื่อเป็นเช่นนั้น เจ้าหน้าที่ทางฝ่ายบริหารที่พยายามที่จะแก้ไขกระบวนการพิจารณาทางอาญาของฝ่ายบริหารให้ยุติคือหลักเกณฑ์ความเที่ยงธรรมให้เท่ากับศาล เช่น พยายามมุ่งหาวิธีการตลอดจนแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ เพื่อจะให้ฝ่ายบริหารใช้ความเที่ยงธรรมให้เท่ากับศาล นั้นจึงเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้อง นับว่าเจ้าหน้าที่ของฝ่ายบริหารผู้นั้นยังมีความเข้าใจสับสนเกี่ยวกับการดำเนินการของฝ่ายบริหารและอำนาจหน้าที่ของรัฐอยู่ เพราะหากเขาพยายามแก้ไขกระบวนการทางฝ่ายบริหารให้มีความเที่ยงธรรมอย่างศาลแล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องมีฝ่ายตุลาการในประเทศนั้น ๆ

(3) เหตุผลอีกประการหนึ่งที่ฝ่ายบริหารไม่จำเป็นต้องยึดถือหลักความเที่ยงธรรมเหมือนศาลในการปฏิบัติหน้าที่ โดยเพียงแต่ยึดถือหลักความจำเป็น และความสงบสุขของสังคมเท่านั้น เหตุผลนี้ก็คือ เนื่องจากทางฝ่ายบริหารยังจะต้องถูกใช้ หรือตรวจสอบจากทางฝ่ายตุลาการอีก ดังนั้นฝ่ายบริหารจึงไม่ใช่ขั้นสุดท้าย จึงไม่มีหน้าที่ที่จะต้องเข้าไปสู่ความเที่ยงธรรม ผู้ที่พยายามทำให้ฝ่ายบริหารมีความเที่ยงธรรมและยึดถือหลักต่าง ๆ ให้เหมือนฝ่ายตุลาการจึงไม่ถูกต้อง เพราะถ้าเป็นเช่นนั้นก็ไม่ต้องมีฝ่ายตุลาการ และเมื่อใดที่ฝ่ายบริหารใช้หลักความเที่ยง

ธรรมเท่ากับฝ่ายตุลาการ คือมุ่งถึงความถูกต้องของบุคคลเพียงอย่างเดียว สังคม
ก็ไม่สามารถสงบสุขได้ เพราะจะต้องยอมรับว่า ความเที่ยงธรรมเพียงประการเดียว
ไม่ทำให้สังคมเป็นสุขได้ แต่ความจำเป็นของรัฐ หรือความปลอดภัยของรัฐก็เป็น
สิ่งสำคัญที่ทำให้สังคมสงบสุข บางครั้งประชาชนต้องยอมสละสิทธิส่วนบุคคล หรือ
จะยอมรับการกระทำที่ต่าง ๆ เพื่อสังคมเช่นต้องถูกเกณฑ์ทหาร ต้องเสียภาษี
อาลา บ้าง มิใช่จะเน้นหรือมุ่งกันเฉพาะสิทธิส่วนบุคคลกันเสมอ ๆ จนพัวพันหรือ
กันถึง เช่นทุกวันนี้ หากจะยึดเรื่องสิทธิส่วนบุคคลกันจริง ๆ แล้ว ทุกคนก็จะต้อง
ต่างคนต่างอยู่ ต่างคนต่างไม่ยุ่งเกี่ยวกับและซึ่งยอมเป็นไปไม่ได้

(4) โดยระบบของความยุติธรรม จะต้องมียุติธรรม 2 ฝ่ายคือ ฝ่ายกล่าว
หากับฝ่ายถูกกล่าวหา โดยมีฝ่ายตุลาการ เป็นจุดกึ่งกลาง จึงเกิดการถ่วงดุลย์กัน
ของกระบวนการ ถ้าหากฝ่ายบริหารมาทำหน้าที่ของฝ่ายตุลาการ เสียแล้ว
การคานกันอีกด้านหนึ่งก็จะไม่มี ถ้าเป็นเช่นนั้นก็จะเปรียบเสมือนว่ารัฐ ไม่ได้
ทำหน้าที่คุ้มครองประชาชน จะทำให้ประชาชนต่อสู้กันเองระหว่างเจ้าผู้รุกรานกับ
ผู้กระทำผิด และถ้าเป็นเช่นนั้น ในที่สุดก็ไม่จำเป็นต้องมีกระบวนการยุติธรรม

ดังนั้นในชั้นเจ้าพนักงานตำรวจซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหาร
จึงถือหลักความจำเป็นมากกว่าหลักความเที่ยงธรรมในนโยบายของรัฐใน
ประเทศที่พัฒนาแล้ว ประชาชนส่วนมากมีการศึกษา อำนาจของฝ่ายบริหารจะแคบ
ลง เปรียบเสมือนในโรงเรียนถ้าเด็กนักเรียนดี ครูก็ไม่ต้องเหนื่อยเพราะไม่มี
ความจำเป็นอะไรที่จะต้องไปเคี่ยวเข็ญอีก แต่สำหรับในประเทศด้อยพัฒนา

กฎหมายจะต้องมีความเด็ดขาดรุนแรง เพื่อต่อสู้กับอาชญากรรม กฎหมายอาญาจึง
 เป็นเรื่องของกรม เมืองมิใช่เป็นเรื่องของความเที่ยงธรรมอย่างเดียว จึงต้อง
 ให้เหมาะกับสภาพของสังคม แม้ในประเทศเดียวกันบางครั้งกฎหมายก็อาจจะ
 แตกต่างกันเป็นยุค ๆ จะมาคำนึงถึงสิทธิส่วนบุคคลหรือความเที่ยงธรรมเพียง
 อย่างเดียวไม่ได้ เช่น ในยุคหนึ่งอาจจะต้องมีเคอร์ฟิวส์ หรือห้ามออกนอกบ้าน
 ในเวลากลางคืน หรือยุคหนึ่งต้องการปราบยาเสพติดอำนาจของรัฐจะต้อง
 เขียนในกฎหมายให้กว้างขวางขึ้น เช่นถ้าไปรื้อหมายค้นก็จะไม่ทันการ
 หรือผู้ต้องหาที่เคยถูกจับและศาลพิพากษาลงโทษมาแล้วถึง 5 ครั้ง ครั้งที่ 6
 จะนำไปรื้อขออนุมัติจับกุมก่อนก็ไม่ได้ สิ่งต่าง ๆ ที่กล่าวมาจะเห็นว่า
 การดำเนินกระบวนการพิจารณาทางอาญาของฝ่ายบริหารย่อมจะคำนึงถึงสังคมมาก
 กว่าสิทธิส่วนบุคคล สิทธิส่วนบุคคลนั้น เป็นเรื่องที่จะต้องไปอ้างกันในชั้นตุลาการ
 มิใช่ในชั้นฝ่ายบริหาร หากคำนึงถึงสิทธิส่วนบุคคลกันตั้งแต่ในชั้นฝ่ายบริหารแล้ว
 สังคมก็จะหาความสงบสุขไม่ได้ เพราะคงจะเต็มไปด้วยอาชญากรรม ผู้ต้องหา
 ก็อาจอ้างสิทธิส่วนบุคคลกันอย่างพร่ำเพรื่อ ซึ่งจะ เป็นอุปสรรคในการปราบปราม
 อาชญากรรมเพื่อความสงบสุขของสังคม หากให้อ้างสิทธิส่วนบุคคลกันตั้งแต่ชั้น
 ฝ่ายบริหารแล้ว กฎหมายที่ออกมาริตรอนสิทธิก็จะถูกคัดค้าน เช่น กฎหมาย
 ห้ามออกนอกบ้านในเวลากลางคืนในขณะที่บ้านเมืองไม่สงบสุข ฯลฯ เป็นต้น
 การที่มีผู้พยายามแก้ไขกระบวนการทางอาญาของฝ่ายบริหารให้เป็น เช่นเดียวกับ
 ฝ่ายตุลาการจึง เป็นเรื่องที่เขาเหล่านั้นไม่เข้าใจที่มาของอำนาจแห่งรัฐ
 และอำนาจหน้าที่ที่แท้จริงของฝ่ายบริหาร

3. ดังที่ได้อธิบายมาแล้วว่า ในการดำเนินการของฝ่ายบริหาร ฝ่ายบริหารจะต้องใช้หลักความจำเป็นของรัฐ แต่ก็มีไต่ถามความว่า ความจำเป็นจะเป็นสิ่งที่กล่าวอ้างได้ โดยไม่มีขอบเขตความจำเป็นที่จะกล่าวอ้างได้ จะต้องใช้ภายในขอบเขตตามสมควร ความสมควรจะแค่นี้ขึ้นอยู่กับระบอบการปกครองของแต่ละประเทศ ในประเทศคอมมิวนิสต์อำนาจของรัฐจะกว้างขวางมาก ประชาชนถูกริดรอนสิทธิเสรีภาพ ในกรณีเช่นนี้ความหมายของความสมควร หรือเหตุอันควรจะกว้างขวางมาก แต่ในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ความหมายของความสมควรหรือเหตุอันควรจะแคบลง เพราะรัฐก็ยังคำนึงถึงสิทธิส่วนบุคคล (Individual Right) อยู่

"เหตุอันควร" ของรัฐมีความหมายแตกต่างกันไปตามระบอบการปกครอง ความหมายของคำว่า "เหตุอันควร" อาจมีได้ 3 ความหมายดังนี้

1. ความหมายของเหตุอันควร มีความหมายถึง "เหตุตามสมควร" (Trebable Cause) นี้คือ ถ้ามีเหตุหรือพฤติกรรมที่สื่อได้ว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด ก็ให้จับกุมได้ ความหมายนี้ใช้ในประเทศที่ใช้ Common Law เช่นในสหรัฐอเมริกา

2. "เหตุอันควร" หมายความว่า ต้องมีข้อสงสัยอย่างแน่นแฟ้น (Strong Suspiciois) ซึ่งจะต้องพิจารณากันลึกซึ้งมากกว่าความหมายตามข้อ 1. ถ้าเพียงมีเหตุตามสมควรเท่านั้น ก็ยังจับหรือค้นไม่ได้ จะต้องมียข้อสงสัยอย่างแน่นแฟ้นกว่า จึงจะถือว่าเหตุอันควร ในประเทศที่ยึดถือหลักเกณฑ์นี้ส่วนมากเป็นประเทศในยุโรป ซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ส่วนใหญ่ จะจับกุมได้จะต้อง เป็นความผิดซึ่งหน้า ถ้าไม่ใช่ความผิดซึ่งหน้าก็ต้อง เป็น
ความผิดร้ายแรง การออกหมายจับจะต้องมีชั้นตอนมากมาย ต้องขออนุมัติพนักงาน
อัยการ หรืออัยการอื่นซึ่งมีหน้าที่ไต่สวนวินิจฉัยว่ามีข้อสงสัยอันแน่นแฟ้น หรือมีเหตุ
อันควรหรือไม่ หรือไม่เช่นนั้นถ้าจะใช้ระบบศาลไต่สวนก่อนจึงจะถูกจับกุมได้อย่าง
ถูกต้อง

ในประเทศฝรั่งเศส ยิ่งถือเคร่งครัดขึ้นไปอีก คือเมื่อจับกุมโดยผ่านชั้นตอน
อันมากมายของฝ่ายบริหารแล้ว ยังจะต้องให้ศาลไต่สวนอีก แล้วจึงส่งฟ้องไปยังศาล
ให้ศาลพิจารณาคดีอีกครั้งหนึ่ง

3. ความหมายของ "เหตุอันควร" ในประเทศระบบสังคมนิยม (Socialist)

เหตุอันควรจะกว้างขวางมาก เหตุอันควรในทางอาญาจะไม่แตกต่างไปจากทางแพ่ง
ถือว่ากฎหมายอาญาก็ดี กฎหมายแพ่งก็ดี เปรียบเสมือนระเบียบของสังคม เป็นเรื่อง
ที่กระทำผิดต่อสังคมเช่นกัน ถือว่าเป็นกฎหมายบิดามารดา (Parantial Law)
กับบุตร คล้ายในสมัยพอลซุนรามคำแหง การจับกุมหรือตรวจค้นเหมือนพ้องกับลูกไม่มี
กฎเกณฑ์หรือข้อจำกัด หากมีเหตุอันควรที่จะตรวจค้นหรือจับกุมก็ทำได้ทันทีไม่ต้องมา
พิจารณาคดีให้ลึกซึ้งหรือยุ่งยากกว่า เหตุอันควรจะสมควรหรือไม่ และการลงโทษถือว่า
เป็นควรปรับปรุงแก้ไข ไม่ใช่ถือเป็นการตอบแทนแก่คน ยกตัวอย่างเช่น ในถนนหนทาง
ถ้ามีคนเดินไปมาไม่ทำงานก็อาจถูกจับกุมได้ เหตุจับกว้างขวางมาก แต่ไม่ดี เป็นการลงโทษ
กรณีที่จะถือ เป็นการลงโทษจะต้อง เป็นความผิดร้ายแรงมาก เช่นปล้นทรัพย์ ถ้าลงโทษให้
มีการทำงานหนัก ก็ถือว่าเป็นประโยชน์ต่อผู้ถูกจับด้วย ถือว่าผู้กระทำผิด เป็นผู้ที่ต้องได้
รับความช่วยเหลือ จะสอนให้รู้จัก เป็นผู้มีความรับผิดชอบ

ตามทฤษฎีเกี่ยวกับเรื่อง "เหตุอันควร" ทั้ง 3 ทฤษฎีนี้จะนำมาใช้
 ในประเทศใดก็ค่อนข้างแล้วแต่ระบอบการปกครองตลอดจนความรู้และนิสัยความประพฤติ
 ของประชาชนในประเทศนั้น ๆ การศึกษาของประชาชนในประเทศเป็นสิ่งสำคัญมาก
 หากประเทศใดประชาชนมีการศึกษาสูง และเจริญแล้วการนำเหตุอันควรมาใช้
 ย่อมพิจารณาได้ง่าย แต่สำหรับประเทศไทย ประชาชนยังขาดความรู้ตลอดจนขาด
 การศึกษา อยู่เป็นจำนวนมาก การที่จะนำความหมายหรือทฤษฎีหนึ่งทฤษฎีใดมา
 ใช้ย่อมจะต้องมีการพิจารณากันให้รอบคอบ หากนำหลักการสำหรับประเทศที่เจริญ
 แล้วมาใช้กับประเทศไทย ก็อาจจะเป็นอุปสรรคต่อการปราบปรามผู้กระทำผิดได้

ทั้ง 3 ระบบหรือ 3 ทฤษฎีที่กล่าวมานี้ แม้จะไม่เหมือนกัน แต่เขา
 ก็มีทางแก้ของเขา เพื่อให้ไปสู่จุดหมายปลายทางอันเดียวกัน (คือ เพื่อการคุ้มครอง
 สิทธิของประชาชนต่อการถูกจับกุมอันไม่เป็นธรรม) ซึ่งทางแก้ก็คือ การปล่อย
ชั่วคราว

ในสหรัฐอเมริกา เนื่องจากได้ใช้ทฤษฎีตามข้อ 1 คือถือว่ามิเหตุ
 ตามสมควรเท่านั้น ไม่ต้องมีข้อสงสัยอย่างแน่นแฟ้นตาม ทฤษฎีที่ 2 ก็สามารถใช้
 จับกุมได้ เขาจึงถือหลักการปล่อยชั่วคราวเป็นหลักสำคัญ ต้องมีการไต่สวนอย่าง
 เร่งด่วนหลักกฎหมายจึงกำหนดให้ต้องมีการแจ้งขอหา ให้มีสิทธิ์เรียกนาย เจ้า
 พนักงานตำรวจจะต้องเตือนผู้ต้องหาว่า คำให้การของเขาจะต้องถูกผูกมัดเขา
 ถ้าหากไม่มีการเตือน การจับนั้นก็ไม่มีผลในสหรัฐอเมริกา มุ่งในเรื่องการจับ
 อย่างเคร่งครัด ในสหรัฐอเมริกาแต่เดิมมาไม่มีกฎหมายใดบอกว่าจะให้คุมขัง
 ผู้ต้องหาได้ กฎหมายเพิ่งจะมานับตั้งแต่เมื่อปี ค.ศ. 1970 นี้เอง

(1)
 ในฝรั่งเศส เยอรมัน ถือว่า เมื่อจับมาแล้วก็จะมีอำนาจควบคุม เพราะ
 ได้กลั่นกรองก่อนจับแล้วว่า ต้องมีข้อสงสัยอย่างแน่นแฟ้น (ตามทฤษฎีที่ 2) คือ ถือว่า
 ผู้ถูกจับเป็นผู้ที่ถูกการกลั่นกรองมาอย่างแน่นแฟ้นแล้วว่าเป็นผู้ที่ได้กระทำความผิดจริง
 ดังนั้นจึงไม่มีมติให้มีการปล่อยชั่วคราว ซึ่งต่างกับสหรัฐอเมริกา ซึ่งจับกุมได้ก็ปล่อย
 แต่มีเหตุความสมควร เท่านั้น ยังไม่มีใครชี้ขาดหรือยืนยันว่าเป็นผู้กระทำผิดที่แน่นอน การ
 ปล่อยชั่วคราวจึงกระทำได้ง่ายและถือ เป็นหลักสำคัญ จะเห็นได้ว่าแตกต่างกับสหรัฐอเมริกา

มีข้อที่น่าสัง เกตสำหรับประเทศไทยว่า ตามข้อบังคับว่าด้วยระเบียบการ
 ค่า เนินคดีอาญาของไทยนั้น ได้กำหนดหลักการสำคัญไว้ประการหนึ่งว่า การจับกุม
 ให้จับกุมได้ยากขึ้น คือต้องมีกรรวบรวม พยานหลักฐาน ขอความเห็นชอบ

(1) ฝรั่งเศส เยอรมัน ฎหมายเขียนไว้ชัดเจนว่า เมื่อจับกุมแล้วก็ได้ควบคุม
 คุมได้ แต่ต้องมีเหตุจำเป็นที่จะควบคุมจริง ๆ

เหตุจำเป็นที่จะให้ควบคุมคือ

(1) เหตุที่ว่าจะมีการหลีกเลี่ยงการพิจารณาคดีหรือเหตุที่จะมีการหลบหนี

(2) เหตุที่เห็นว่า จะออกไปทำลายพยานหลักฐาน

(3) เหตุเพื่อคุ้มครองสังคมให้ปลอดภัยและสงบสุข เหตุนี้ใช้กับผู้ต้องหา

ที่กระทำความผิด เป็นภัยต่อสังคม เช่น แก๊งค์ยาเสพติด ฯลฯ เหตุทั้ง 3 ประการนี้มีข้อสัง เกต
 ว่าแตกต่างไปจากกฎหมายไทย กล่าวคือ ตามกฎหมายไทยจะควบคุมได้ เพื่อการสอบสวน
 แต่ในยุโรป ฝรั่งเศส เยอรมัน จะควบคุมเพื่อสอบสวนไม่ได้ แต่จะควบคุมด้วยเหตุอันเกิด
 จากตัวผู้กระทำผิดเอง เช่น ตัวผู้กระทำผิดจะหลบหนี จะออกไปทำลายพยานหลักฐานหรือจะ
 ไปก่อความสงบสุขของสังคม เหตุที่จะควบคุมต้องไม่ใช่เหตุมาจากกระบวนการหรือวิธีการ
 ของรัฐ การสอบสวนเป็นเรื่องของรัฐ จึงจะควบคุมเพื่อสอบสวนไม่ได้

จากองค์กรอื่นก่อน แต่ในข้อบังคับนั้นเองก็ได้กำหนดหลักการต่อไปว่า การปล่อย
 ชั่วคราวให้กระทำได้ง่ายและสะดวกขึ้น โดยให้อำนาจสารวัตรใหญ่ ให้ประกัน
 ตัวได้ทุกความผิด และโดยรวดเร็วภายในเวลา 24 ชั่วโมง จึงเป็นการกำหนด
 หลักการที่แตกต่างไปจากหลักกฎหมายต่างประเทศที่กล่าวแล้วข้างต้นซึ่งยึดหลัก
 ว่าหากจับกุมยาก การพิจารณาให้ประกันตัวก็ยาก เพราะอาจจะจับกุมได้ ได้มี
 การตรวจสอบพยานหลักฐานและได้รับความเห็นชอบก่อน จนแน่ใจว่าผู้นั้นเป็น
 ผู้กระทำผิดจริงแล้วจึงจะจับกุมได้ ดังนั้น เมื่อจับได้แล้วก็ไม่ควรให้มีการประกัน
 ตัวไป และในประเทศใดที่การจับกุมสามารถจับกุมได้ง่ายโดยไม่ต้องมีการตรวจ
 สอบพยานหลักฐานมากนัก การประกันตัวก็ย่อมจะให้ประกันได้ง่ายตามไปด้วย
 เพราะทั้งนี้ผู้ถูกจับยังมีใจให้หลักฐานอันแน่นแฟ้นว่าเป็นผู้กระทำผิด เขาจึงควรได้
 รับการประกันตัวไปก่อน แต่ประเทศไทย ปรากฏว่า ผู้ร่างข้อบังคับดังกล่าว
 ได้วางหลักการว่า การจับกุมให้ทำได้ยากต้องรวบรวมพยานหลักฐานก่อนแล้วจึง
 ขอความเห็นชอบในการจับกุมและเมื่อจับมาแล้วกักตัวให้ประกันไปง่าย ๆ จึงไม่
 ทราบบว่าผู้ร่างนำหลักการนี้จากประเทศใด

4. หลักความคล่องตัวของฝ่ายบริหารเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะผู้มี
 หน้าที่ในการปราบปรามอาชญากรรม คือเจ้าพนักงานตำรวจ ซึ่งต้องการความรวดเร็ว
 ในการติดตามจับกุมตัวผู้กระทำผิด ดังนั้นกฎหมายตลอดจนระเบียบหรือข้อบังคับใดที่ทำให้การ
 จับกุมตรวจค้นของเจ้าพนักงานตำรวจต้องเป็นไปโดยล่าช้า และมีอุปสรรคที่ที่จะต้อง
 ได้รับการแก้ไขให้รวดเร็วขึ้น มีให้ออกกฎหมายข้อบังคับหรือระเบียบที่ทำให้เกิดอุปสรรค
 ในการจับกุมตรวจค้นอันจะทำให้กลับกลายเป็นผลดีกับผู้กระทำผิดหรืออาชญากร แต่

เท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ดูเหมือนว่า เรากำลังใช้ระบบขบวนการยุติธรรมแบบเกวียนเทียม
 วิวไปจัดการกับอาชญากรที่วิ่งหนีเรากว้างขวางขับเคลื่อนของเครื่องมินที่โซ่ปลั่งเจ็ด จะเปรียบเทียบ
 เทียบความล้ำสมัยของขบวนการยุติธรรมที่เป็นอยู่ในขณะนี้ให้เห็นได้ชัดเจนอีกตัวอย่างหนึ่ง
 คือ สมมติว่ามีประเทศ 2 ประเทศทำสงครามกัน ประเทศหนึ่งใช้จรวทข้ามทวีปเป็นอาวุธ
 ต่อสู้ ในขณะที่อีกประเทศหนึ่งใช้ก้อนหินปาโต้ตอบเท่านั้น อาชญากรในสมัยนี้เปรียบเหมือน
 ประเทศที่ใช้จรวทเป็นอาวุธ และระบบขบวนการยุติธรรมสมัยนี้ เปรียบเหมือนประเทศที่
 ใช้ก้อนหินเป็นอาวุธปาโต้ตอบ สถานการณ์ของประเทศเช่นนี้ ถ้าหากเราจะไม่มองในแง่
 ว่าเป็นเรื่องน่าตลกขบขัน เราจะเกิดความรู้สึกสมเพทเวทนาต่อประชาชนชนของประเทศ
 ที่กำลังล่อแหลมต่ออันตรายเป็นอย่างยิ่ง เราจะคงไม่ลืมว่าสำหรับอาชญากรนั้น ไม่มีค่า
 ว่า คีลธรรม มโนธรรมของอาชญากรคือความสำเร็จ และประการที่สำคัญอาชญากรนั้นยึด
 หลักที่ว่า "ผู้ที่แข็งแรงกว่าเท่านั้น ที่จะดำรงชีวิตรอดอยู่ได้" ดังนั้นกฎหมายตลอดจนข้อ
 บังคับและระเบียบที่เคร่งครัดเกินไปย่อมเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งใหญ่หลวงต่อการปฏิบัติงานของ
 เจ้าพนักงาน เนื่องจากเจ้าพนักงานเพียงคนเดียวจะต้องใช้ดุลพินิจในเวลาอันฉุนละหุก
 ก่อนจับกุมหรือตรวจค้น โดยที่เขาไม่มีโอกาสไตร่ตรอง หรือปรึกษาหารือผู้อื่นเป็นองค์คณะ
 อย่างศาล หรือเจ้าพนักงานฝ่ายอื่นที่สามารถตั้งคณะกรรมการปรึกษาหารือกันก่อนดำเนินการ
 ไปได้ ความผิดพลาดย่อมอาจเกิดขึ้น และเมื่อเกิดความผิดพลาดขึ้นแล้ว ผลที่ตามมา
 ก็คือต่อไปเจ้าพนักงานผู้นั้นก็จะไม่กล้าปฏิบัติหน้าที่ในกรณีที่ไม่แน่ใจ ในที่สุดก็จะเกิดความ
 หนึ่งเฉยเพื่อเอาตัวรอด ผลเสียหายก็จะตกอยู่กับประชาชนผู้สุจริต (1)

(1)

มูรธา วัชณะชีวะกุล "เอกสารประกอบคำบรรยายวิชากฎหมายอาญา
 เปรียบเทียบ" หน้า 21-22.

อนึ่ง อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจซึ่งเป็นฝ่ายบริหารนั้น มีทั้งอำนาจหน้าที่ในการป้องกัน และการปราบปราม การตรวจค้นก่อนการกระทำผิดถือว่าเป็นการป้องกันอย่างหนึ่ง ซึ่งคิดว่าปล่อยให้มีการกระทำผิดเกิดขึ้นแล้ว จึงมาหาทางแก้ไข โดยการสืบสวนจับกุมซึ่งยอมเป็นไปไต่ยากกว่า เปรียบเสมือนการป้องกันมิให้เกิดเจ็บป่วยหรือเป็นโรคภัยไข้เจ็บ ยอมดีกว่าการปล่อยให้เป็นโรคภัยไข้เจ็บแล้วมารักษาในภายหลัง ดังนั้นการใช้อำนาจในการตรวจค้นก่อนการกระทำผิดจึงควรให้ฝ่ายบริหารมีอำนาจในการดำเนินการได้โดยให้มีข้อจำกัดที่น้อยที่สุด เพราะไม่มีกฎหมายใดในโลกที่ให้ตำรวจมานั่งเฝ้าอยู่จนผู้ร้ายได้กระทำความผิดแล้วจึงมาจับกุมภายหลัง

5. การที่รัฐบาลจะใช้มาตรการที่เกี่ยวกับขบวนการยุติธรรมเพื่อป้องกันปราบปรามอาชญากรรมให้ไต่ผล จะไปพึงเสียงประชาชนหรือสื่อมวลชนมากไม่ได้ เพราะเขาเหล่านั้นมีความคิดที่เปลี่ยนแปลงไปได้เสมอ เวลาที่เขาเป็นเจ้าทุกข์ผู้เสียหาย เขาก็จะมีเหตุผลเอียงมาทางที่จะให้เจ้าพนักงานตำรวจจับกุมตัวผู้กระทำผิดได้ให้โดยเร็ว อยากจะให้รีบจับเอาไว้มาก่อน แต่ในเวลาที่เขาเป็นฝ่ายผู้ต้องหา เขาก็จะมีแนวคิดไปอีกอย่างหนึ่ง คือเขาจะคิดว่าควรจะมีกฎหมายระเบียบข้อบังคับที่ไม่ให้เจ้าพนักงานตำรวจจับกุมใครได้ง่าย ๆ และเมื่อใดที่เขาไม่ได้เป็นทั้งเจ้าทุกข์ผู้เสียหายและไม่ได้เป็นทั้งผู้ต้องหา เขาก็จะไม่มีโอกาสคิดได้อย่างลึกซึ้งในเรื่องนี้ เพราะเขาไม่ใช่นักวิชาการ และไม่ใช่นักปฏิบัติ เขาก็จะวิพากษ์วิจารณ์ไปตามพื้นความเข้าใจของเขาที่มีอยู่เท่านั้นโดยขาดความรู้และประสบการณ์เพียงพอ มีใช้แต่ในประเทศไทยเท่านั้น ในประเทศที่เจริญแล้วเช่นสหรัฐอเมริกา ประชาชนก็ยังไม่มีความเข้าใจพอที่จะออกความเห็นให้ถูกต้องในเรื่องการจับกุมและตรวจค้นนี้ เพราะเรื่องขบวนการยุติธรรมทางอาญา เป็นเรื่องที่จะต้องเกิดจากประสบการณ์และผู้ที่ได้ศึกษาอย่างจริงจังจึงจึงจะมีความรู้ความเข้าใจ ดังนั้นถ้ารัฐบาลจะถือนโยบายนี้ตามความคิดเห็นของประชาชนและสื่อมวลชนโดยไม่มีการวิเคราะห์ให้ลึกซึ้งลงไปอีกแล้ว ก็จะไม่เหมือน

หมอได้รับฟังความเห็นจากคนไข้ก่อนที่จะทำการรักษาซึ่งที่ถูกแล้วหมอควรจะทำตามความ
รู้และประสบการณ์ที่ได้ร่ำเรียนมาในการรักษาไข่มากกว่าที่จะไปตามคนไข้ นั่นก็คือ
รัฐบาลควรดำเนินการในขบวนการยุติธรรมทางอาญาโดยเค็ดชาคมมากกว่าที่จะไปรับฟัง
การวิพากษ์วิจารณ์จากประชาชน (1)

6. ประชาชนต้องการที่ฟังในทุก ๆ ทาง และมักจะมองตำรวจในลักษณะ ที่เป็นผู้ที่
ช่วยเหลือได้ และตั้งความหวังไว้สูงว่า ตำรวจสามารถแก้ปัญหาทุกซอกทุกอย่างโดย
มีได้คำนึงว่าตนมีข้อบกพร่องอย่างไร เมื่อไม่ได้เป็นดังใจหวัง ก็จะมองตำรวจไปในทาง
ที่ไม่ดีงาม จากนั้นก็จะเกิดความคิดที่อยากจะมีกฎหมายต่าง ๆ ตลอดจนระเบียบข้อบังคับ
เพื่อให้มาบังคับตำรวจ โดยมองไปว่าตำรวจยังมีข้อบกพร่องอยู่มาก นอกจากนี้ยังทาง
อาชญากรรมที่มีอยู่ กัดกินประชาชนมาก จนประชาชนต้องระบายออกมาไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง
และเป็นสัญชาตญาณอย่างหนึ่งที่จะต้องแสดงไปยังบุคคลที่มีตัวตน และเห็นได้ชัดกว่านั้นก็คือตำรวจ
ยกตัวอย่างเช่น คนร้ายลักทรัพย์ของเขาไป ในระยะแรกเขาจะโกรธคนร้าย แต่ต่อมาเมื่อ
เจ้าพนักงานตำรวจยังจับกุมตัวคนร้ายไม่ได้ เขาจะเปลี่ยนเป้าหมายโกรธตำรวจแทน เป็น
การหาจุดชกเขยในทางระบายอารมณ์ต่าง ๆ ที่ตำรวจไม่ใช่ต้นเหตุที่ทรัพย์เขาถูกลักไป

(1)

มรรคา วัชนะชีวะกุล "เอกสารประกอบคำบรรยายกฎหมายอาญาเปรียบเทียบ
เทียบในส่วน "นโยบายทางอาญา" (Criminal Policy) หน้า 2-3

คำรวจไม่ใช่ผู้ผิดในเรื่องนี้ เพราะการจับกุมของตำรวจต้องขึ้นอยู่กับพยานหลักฐาน
 ต้องจับตามพยานหลักฐานที่มีอยู่ ถ้าไม่มีหลักฐานก็จับไม่ได้ ในบางกรณีที่คนร้ายไม่ตั้ง
 ร่องรอยอะไรไว้เลย คำรวจก็ไม่อาจจะไปจับกุมใครได้ แต่ประชาชนก็ยังโทษตำรวจ
 โดยที่ไม่เคยคิดที่จะโทษตัวเองบ้างเลย เช่นเขาอาจจะบอกพร่องไว้ใจคนแปลกหน้า หรือ
 วางตั้งสิ่งของไว้โดยประมาทเลินเล่อเป็นเหตุให้ถูกคนร้ายลักไป เป็นต้น ⁽¹⁾ นอกจากนั้นใน
 ความรู้สึกของประชาชนในประเทศที่ด้อยพัฒนา ประชาชนต้องการศึกษา เศรษฐกิจตกต่ำ
 มีปัญหาคนว่างงาน ฯลฯ ความรู้สึกของเขาหาได้เข้าไปถึงสิ่งเหล่านี้ไม่ เขาจะคิดแต่เพียง
 ว่ามูลเหตุของอาชญากรรม เป็นมูลเหตุมาจากความหย่อนยานในการทำงานของตำรวจเท่า
 นั้น ไม่ได้มีมูลเหตุมาจากเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา ฯลฯ เพราะความนึกคิดของเขา
 ไปไม่ถึงปัญหาเหล่านี้ เหตุผลอีกประการหนึ่งคือการยอมรับนับถือกฎหมายของประชาชน
 มีน้อย ทำให้มีการฝ่าฝืน โดยทั่วไป เมื่อถูกตำรวจจับกุมก็ยอมเกิดทัศนคติที่ไม่ดีเกิดขึ้น
 ต่อตำรวจแม้ตนเองจะเป็นผู้ผิดก็ไม่เคยนึกคิด จะขอยกวาเทของศาสตราจารย์ ม.ร.ว.เสนีย์
 ปราโมทย์ ที่ได้แปลสภาพรากฎาเรื่อง "การนับถือกฎหมาย" (Respect for Law) ณ สำนัก
 โรตารี ชนบุรี เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2508 มีข้อความตอนหนึ่งว่า

(1)

Eldefonso, Coffey, Grace, Principle of Law

Enforcement (John Wiley & Sons, Inc. New York London Sydney, 1968)

pp. 240-250.

เมื่อเรามาพูดถึงถึงความนับถือกฎหมาย ความหมายย่อมจะต้องมีอยู่ใน
 ตัวเองว่า เรามีความพอใจเห็นดี เห็นชอบด้วยกฎหมาย เมื่อมีความยินดี
 พอใจเห็นดี เห็นชอบด้วยความนับถือก็จะเกิดตามมา ตัวอย่างที่มีให้เห็น
 ได้ โดยเฉพาะในประเทศอังกฤษ และในบรรดาคนอังกฤษซึ่งส่วนมาก
 เป็นผู้นับถือกฎหมายเป็นชีวิตจิตใจ จินตกรรมของอังกฤษ เช่น คีปลิง
 (Kipling) ได้กล่าวเป็นคำอมตะว่า "Leave to live by no
 man's leave, beneath the law" เกิดเป็นคนขออย่างไรให้มี
 ชีวิตอยู่โดยบารมีของคนเลย แต่ขอให้อยู่ใต้อำนาจของกฎหมาย" เช่น
 เดียวกัน เมื่อกล่าวถึงความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมาย ศาสตราจารย์โคเซ
 (Dicey) ได้กล่าวไว้ว่า "ถ้ารัฐสภาจะออกกฎหมายสั่งให้ประหารชีวิต
 ทหารกล้าสัก ๆ เสียให้หมด ก็ยังเป็นกฎหมายที่จะต้องบังคับตามอยู่นั่นเอง
 ความนับถือกฎหมายของคนอังกฤษเข้าชั้นหลงไหลถึงเพียงนี้ ในประเทศ
 อังกฤษท่านจึงจะเห็นได้ว่า ตำรวจเดินยามเดินมือเปล่า ๆ ไม่สะพายปืน
 โดยปกติแม้กระทั่งมองก็ไม่ถือ ถ้าเมื่อใดมีเหตุการฉกฉวยเงินเกิดขึ้น ตำรวจ
 อังกฤษจะต่องถือกระบองก็ยิ่งอุทิศสำหรับเอาพาผลาสติงหมั้ว เพื่อมิให้
 ประชาชนหวาดเสียว แต่แม้กระนั้น ตำรวจอังกฤษก็รักษากฎหมายและ
 ความสงบภายในบ้านเมืองได้ เพราะประชาชนส่วนใหญ่เคารพต่อกฎหมาย
 ไม่ทำผิดทำละเมิดกฎหมาย อันจะเป็นเหตุให้ตำรวจต้องไล่จับเอาใส่ตะราง
 ตามคูบ้านเราบ้าง แล้วถามตัวเองว่าสถานการณ์เป็นอย่างไร คนไทย
 เราส่วนมากเห็นจะต้องรับกันเป็นความจริงว่า สถานการณ์บ้านเมือง
 ของเราไม่เหมือนกับของอังกฤษดังกล่าวนั้น ถ้าตำรวจไทยไม่สะพาย
 ปืนกระบองคอยควบคุมอยู่ ก็กลัวว่าร้านทองจะค้ำทองไม่ได้ โดยทั่ว ๆ
 ไปถึงตอนสิ้นเดือนกุมภาพันธุ์เมื่อจะต้องยื่นบัญชี ภ.ง.ด. เสียภาษีพวกเรา
 ที่ไหนบาง เป็นผู้นับถือกฎหมาย คนไทยส่วนมากไม่ทำผิดกฎหมายนั้นน้อย
 นึกที่จะเป็นคนนับถือกฎหมาย ที่ไม่ทำผิดกันส่วนมากก็เพราะกลัวคุกกลัว
 ตะราง เมื่อทรงมีลายพระราชหัตถ์เลขาถึงประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา
 ในหลวงรัชกาลที่ 4 จึงได้ทรงรับสั่งถึงระบบนับถือกฎหมายว่า

บ้านเมืองใดคนเชื่อแล้ว บ้านเมืองนั้นย่อมปกครองกันได้ง่าย ๆ
 กฎหมาย แต่บ้านเมืองใดคนยังไม่เชื่อ จะปกครองกันด้วย
 กฎหมายไม่ได้ต้องใช้วิธีชักชวนกันบ้าง (1)

7. การที่ประเทศใดมีกฎหมายออกใช้บังคับมากมายจนเกินไป และกฎหมายบางฉบับ
 ก็ล้าสมัยมีทั้งการแก้ไขให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงของสังคม ก็ย่อมจะทำให้การปฏิบัติงานของ
 เจ้าพนักงานตำรวจเป็นไปโดยไม่สอดคล้องกับความรู้สึก และความต้องการของประชาชน เป็น
 ผลเสียต่อการคุ้มครองสิทธิของประชาชนต่อการถูกจับกุมและทรมาน เพราะหากไปทรมาน
 จับกุมในความคิดเกี่ยวกับกฎหมายที่ล้าสมัยแล้วยังไม่ได้ถูกยกเลิก หรือกฎหมายที่หยาบเหี้ยมมีมากมาย
 จนเกินไป ยากที่จะทำให้ประชาชนเข้าใจว่าตัวเองได้รับการปฏิบัติอย่างถูกต้องและเป็นธรรมได้
 เพราะประชาชนเหล่านั้น จะไม่มีความคิดคำทักไปไกลถึงตัวผู้ร่างกฎหมาย เขาจะมีความคิดค่อ
 ตานแต่เพียงผู้ที่ปฏิบัติคือ เจ้าพนักงานตำรวจเท่านั้น

ระบบกฎหมายของทุกประเทศจึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงแก้ไขกันให้ทันกับความ
 เปลี่ยนแปลงของสังคม แต่นั่นก็ไม่ใช่ปัญหาของประเทศหนึ่งประเทศใดเพียงแห่งเดียว โดยปกติ
 แล้วรัฐบาลไม่ว่าของประเทศไหนมักจะบัญญัติกฎหมายใหม่ ๆ ออกใช้บังคับอยู่เสมอ กฎหมายใหม่
 ฉบับแล้วฉบับเล่าก็ทยอยกันออกมามากมาย การแก้ไขกฎหมายที่มีอยู่แล้วแขนงใด เราจำเป็นต้อง
 ต้องใช้ผู้ชำนาญการในแขนงนั้นมาดำเนินการ สมมติว่าตำรวจเกิดขึ้น ำใช้บังคับกฎหมายทุกฉบับ
ที่มีอยู่ให้เป็นไปตามตัวอักษรทุกตัว ถ้าเป็นอย่างนั้นจริง ๆ บางทีเราอาจจะถูกจับเพียงแค่ว่า
หายใจ หรือเคลื่อนไหวไปมาเท่านั้น ดังนั้น ตำรวจจะต้องใช้ดุลพินิจในการบังคับใช้กฎหมาย
และปัญหาก็เกิดขึ้นตามมาว่า อะไรควรจะเป็นอำนาจของตำรวจที่จะใช้ดุลพินิจแต่เพียงผู้เดียว
หรือว่าการใช้ดุลพินิจนั้นจะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่รัฐบาลในยุคนั้น ๆ กำหนดไว้

อย่างไรก็ตามขณะนี้ เราไม่มีกลไกที่มีประสิทธิภาพในการที่จะยกเลิกหรือกำจัดการกฎหมาย
 ที่ล้าสมัยหรือไม่เหมาะสมแก่กาลเวลาหรือสถานการณ์ เหมือนกับที่เรามีกลไกในการบัญญัติมัน
 ขึ้นมา ดังนั้น เพื่อที่จะประหยัดเวลาของเจ้าพนักงานตำรวจและป้องกันมิให้กฎหมายที่ยังมีผลใช้
 บังคับอยู่เป็นกฎหมายที่ล้าสมัยหรือไม่ยุติธรรม เราจำเป็นต้องมีคณะกรรมการพิจารณา

(1) ดร. วิษณุ เครืองาม "คำบรรยายวิชาความรู้เบื้องต้นทางนิติปรัชญา"

ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายขึ้น หรือมีฉันทก่เปลี่ยนแปลงไม่ได้ที่จะต้องมีการแก้ไขสำหรับเผ่ารักษา และบังคับใช้กฎหมายที่มีมากมายมหาศาลนั้น ในขณะที่เกี่ยวกับรัฐบาลจะต้องยับยั้งจิตใจให้หนัก ขึ้นไปอีก เพื่อที่ว่าจะได้ไม่มีบัญญัติกฎหมายที่มีโทษทางอาญาโดยไม่จำเป็นมากเกินไป ตัวอย่าง เช่น บัญญัติกฎหมายกำหนดโทษปรับเมื่อไม่มีใบอนุญาต เมื่อไม่ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับว่า ด้วยการกสิกรรมและป่าไม้ หรือความผิดเกี่ยวกับการจรรยา หากไม่จ่ายค่าปรับจะต้องถูก จำคุกแทน บทบัญญัติของกฎหมายเหล่านี้ จะทำให้เรือนจำทัณฑสถานแน่นขนัดไปด้วยผู้คนที่บัญญัติ กฎหมายไม่ได้ตั้งใจจะให้เข้าไปอยู่เลย (1)

สำหรับประเทศไทย เห็นจะต้องยอมรับกันว่ากฎหมายในเมืองไทยมีมากมายเหลือเกิน แม้แต่ผู้รักษากฎหมายเองก็ยังไม่หมด แล้วประชาชนจะไปรู้ให้หมดได้อย่างไร เมื่อเป็นเช่นนี้ การฝ่าฝืนกฎหมายย่อมมีมาก ยิ่งหากเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายฉบับที่หุ้มหมิ่มหรือล้าสมัย ยังไม่มี การแก้ไข และขัดกับความรู้สึกของประชาชนแล้ว ความรู้สึกเกลียดชังและความรู้สึกว่าได้ ได้รับความเป็นธรรมในการจับกุมตรวจคนก็จะมุ่งมาลงที่เจ้าพนักงานตำรวจแต่เพียงฝ่ายเดียว และจะเป็นสิ่งที่ผู้คนที่ตกปากตลอดไปว่า ไม่ได้ได้รับความเป็นธรรมจากการปฏิบัติของเจ้าพนักงาน และในที่สุด ความรู้สึกของประชาชนเหล่านั้นก็จะมาอยู่ตรงจุดเดียวกันว่า "อำนาจตำรวจมีมาก เกินไป ควรที่จะออกกฎหมายระเบียบข้อบังคับ ใ้บังคับกับตำรวจให้มากกว่านี้ เพื่อที่ตำรวจจะ ไปได้ไม่ไปจับกุมหรือตรวจคนใครได้โดยง่าย" ทั้ง ๆ ที่ความจริงในเรื่องนี้ เจ้าพนักงานตำรวจ มิใช่เป็นผู้ผิด เจ้าพนักงานตำรวจปฏิบัติตามกฎหมายทุกอย่าง แต่เป็นเพราะกฎหมายนั้น ๆ ยังมีที่ถูกละเลยหรือแก้ไขนั่นเอง ซึ่งการออกกฎหมายยกเลิกหรือแก้ไขนั้นหาใช่อำนาจหน้าที่

(1) วีระพงษ์ บุญโญภาส "เอกสารประกอบคำบรรยายวิชาการบริหารกระบวนการ ยุติธรรมทางอาญา" หน้า 13 กรุงเทพมหานคร แผนกวิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์- มหาวิทยาลัย

เจ้าพนักงานตำรวจไม่

ในเรื่องปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายที่มีมากเกินไป และล้าสมัยนี้ ศาสตราจารย์ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมชย์ ได้เคยแสดงปาฐกถาเรื่อง "การนับถือกฎหมาย" (Respect for Law) ณ สโมสรโรตารี ธรรมบุรี เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2508 มีข้อความอีกตอนหนึ่งว่า

".....ข้อสำคัญมีอยู่ว่า อะไรทั้งหลายรวมทั้งกฎหมาย ก็เหมือนกับเงิน นั้นแหละ ถ้ามีมากเกินไปก็มักจะเฟ้อ ในประเทศอังกฤษซึ่งแม้จะเป็นประเทศที่เคารพต่อระบอบกฎหมาย เขาก็ออกกฎหมายกันน้อยที่สุดเท่าที่จะออกได้ แม้แต่รัฐธรรมนูญยังไม่ค่อยได้เขียนไว้ แต่ของเขาก็ใช้กันยั่งยืนมาได้ ไม่นานลูกคูกูกหลานเหมือนของเรา ซึ่งออกกันแล้วออกกันอีก แต่บ้านเราออกกฎหมายกันเป็นครอก ๆ เหมือนหมาออกลูก ต้นเขาลูกขึ้นชอมมานทีจะพัง ไม่นานจะฉีกกฎหมายควบคุมการก่อสร้างหรือไม่ เสียภาษีไปแล้วยุบยับ ยังไม่แน่ว่าจะมีภาษีอะไรต้องเสียอีก คนค้าคนขายสมัยหนึ่งต้องนั่งกรอกแบบฟอร์ม เสียภาษีการค้ำกันจนไม่มีเวลาทำมาหากิน เมื่อกฎหมายเพื่อคนก็หมกความนับถือกฎหมาย เหมือนกับคนที่ไม่นับถือเงิน เพื่อนั้นแหละ"

ข้อสำคัญที่สุดคือ กฎหมายจะต้องเป็นชนิดที่ไม่ออกมาตามอำเภอใจของผู้ออกโดยไม่เหลียวแลคำนึงถึงผลร้ายที่จะตกไปได้แก่คนทั้งปวงที่อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เมื่อกองกรุงโรมจะล่มจมล้มละลายเคยออกกฎหมายกันเช่นนี้ สมัยนั้นท่านผู้หญิงฮียชีซามีอำนาจมากสั่งให้ออกกฎหมายได้ตามอำเภอใจ sic volo, sic jubeo, ut leges. "เพราะฉันต้องการอย่างนี้ เพราะฉันชอบของฉันอย่างนี้ จงไปออกกฎหมายมาบังคับ" ไม่ชานาน

(1)
กรุงโรมก็แตก

(1) ดร. วิษณุ เครืองาม "คำบรรยายวิชาความรู้เบื้องต้นทางนิติปรัชญา"

8. การที่มีกฎหมายซึ่งมีลักษณะเป็นกฎหมายเฉพาะมากมายหลายฉบับ เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจเป็นไปโดยยากลำบาก โดยเฉพาะในการใช้ดุลพินิจ (discretion) ในการจับกุมหรือตรวจค้น ในกรณีที่เป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับวิชาชีพต่าง ๆ โดยเฉพาะ เช่น กฎหมายที่เกี่ยวกับน้ำมันเชื้อเพลิง กฎหมายเกี่ยวกับการประมง กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมยาง กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ กฎหมายเกี่ยวกับป่าไม้ กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมยุทธภัณฑ์ กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมเครื่องอุปโภคบริโภค กฎหมายเกี่ยวกับวิชาชีพวิศวกรรม กฎหมายเกี่ยวกับโรคติดต่อ กฎหมายเกี่ยวกับวิทยุและโทรคมนาคม กฎหมายเกี่ยวกับแร่ กฎหมายเกี่ยวกับโรงงาน กฎหมายเกี่ยวกับศุลกากร ฯลฯ

การใช้ดุลพินิจในเรื่องเหล่านี้เป็นการยากที่จะให้เจ้าพนักงานตำรวจใช้ดุลพินิจได้อย่างถูกต้องในช่วงเวลาอันจำกัดได้ เพราะจะต้องใช้ความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องต่าง ๆ โดยเฉพาะ และจะต้องใช้เวลาในการศึกษาพอสมควร จึงจะสามารถจับกุมหรือตรวจค้นได้ สภาพการณ์ของการใช้บังคับกฎหมายเหล่านี้จึงก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติแก่เจ้าพนักงานตำรวจตลอดมา และมีผลกระทบไปถึงผู้เสียหาย และผู้ที่ต้องถูกจับกุมหรือตรวจค้นอยู่เป็นประจำ ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญประการหนึ่ง ต่อการคุ้มครองสิทธิของประชาชนต่อการถูกจับกุมและตรวจค้น

9. ปัญหาอาชญากรรมเป็นปัญหาที่เคลื่อนไหวตลอดเวลา (Dynamic) ทั้งนี้เพราะความสามารถของอาชญากรสูงขึ้น แต่สภาพทางจิตใจและความรับผิดชอบของประชาชนบางครั้งก็สูงขึ้น บางครั้งก็ต่ำลง ปัญหาเศรษฐกิจก็ยุ่งยากซับซ้อนขึ้นทุกวัน เพราะฉะนั้นวิธีการปราบปรามอาชญากรรมนั้นจะคงที่ไม่ได้ การที่จะออกกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับไว้เป็นหลักแน่นอนตายตัว และละเอียดมากเกินไปนั้น จะมีผลทำให้การปราบปรามอาชญากรรมนั้นคงที่ (Static) ไปด้วย จึงไม่รับหรือสอดคล้องกับปัญหาอาชญากรรม เพราะอันหนึ่ง Static อีกอันหนึ่ง Dynamic โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระบวนการวิธีพิจารณาความอาญานั้น เป้าที่ยอมรับแล้วว่า จะต้องเป็น Dynamic คือเปลี่ยนแปลงตามเหตุการณ์ไ้จะทันกับอาชญากรรม ซึ่งก้าวหน้าไปอย่างไม่หยุดยั้ง

10. ระบบขบวนการยุติธรรมภายหลังจากผ่านพ้นขบวนการของคำร้องไปแล้วนั้น สิทธิของจำเลยมีมาก ก็ยอมเปิดโอกาสให้จำเลยผู้ไม่บริสุทธิ์ทางศาลหลังคำร้องได้มากขึ้น อาชญากรรมที่ฉลาดและโหดก็ ก็จะพ้นจากการถูกลงโทษไปได้ คงมีแต่ผู้บริสุทธิ์หรือผู้กระทำผิดที่โง่เขลาเท่านั้นที่จะถูกลงโทษ จึงทำให้เกิดปัญหาต่อเนื่องที่ร้ายแรงในภายหลัง เพราะอาชญากรที่มีความสามารถก็จะโล่งใจ และขยายตัวออกเป็นวงกว้างมาก

(1)

ดร. วิษณุ เครืองาม "คำบรรยายวิชาความรู้เบื้องต้นทางนิติปรัชญา"

หน้า 133-134.

ขึ้น กระบวนวิธีพิจารณาที่มุ่งคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาและจำเลยจนเกินไปยอมก่อให้เกิดผลร้ายดังกล่าว ในบางคดี เหตุที่พวักสนใจหวังโยสิทธิเสรีภาพประชาชนกันเหลือเกิน ทำให้จำเลยมีสิทธิมากมายหลายอย่างซึ่งคดี ๆ ที่ไม่ได้กระทำผิดอะไร เลยกลับไม่มีสิทธิถึงเพียงนั้น ซึ่งเป็นเรื่องน่าสมเพชของกระบวนการยุติธรรม อธิปไตยการแคลิฟลอเนียร์ ยอร์จ กูเมเยียน เล่าถึงคดีที่วิลลี่ เอควอรัค เลเวล ถูกศาลชั้นพิพากษาลงโทษฐานใช้ยาโค๊ะทุบหัวนักศึกษาหญิงคนหนึ่งแห่งวิทยาลัยเบเกอส์ฟิลด์จนถึงแก่ความตาย ปรากฏว่าในชั้นจับกุมตำรวจได้แจ้งให้เลเวลทราบแล้วว่า เขามีสิทธิหุบปากไม่ให้การใด ๆ ก็ได้ หรือถ้าหากต้องการจะให้การ เขาก็มีสิทธิที่จะมีทนายมาอยู่ด้วย (ซึ่งเป็นหลักกฎหมายที่ศาลสูงสหรัฐวางบรรทัดฐานไว้ในคดีมิแรนดาอันเลื่องชื่อ) เลเวลสละสิทธิดังกล่าวและให้การรับสารภาพตามข้อกล่าวหาทุกประการ ศาลชั้นต้นจึงพิพากษาลงโทษไปตามฟ้อง แต่ศาลอุทธรณ์แคลิฟลอเนียร์กลับพิพากษายกฟ้องคดีนี้โดยอ้างว่า เลเวลเคยขอพบกับแม่ของเขา ระหว่างที่ถูกควบคุม แต่ไม่ได้รับอนุญาต เหตุผลของศาลอุทธรณ์ที่ยกมาอ้างก็คือหาก เลเวลได้รับอนุญาตให้พบกับแม่แล้ว เขาอาจไม่ให้การรับสารภาพกับตำรวจก็ได้

อธิปไตยการกูเมเยียนบอกว่า "ผมไม่เห็นมีว่าไว้ที่ไหนเลยในบรรทัดฐานคดีมิแรนดา ว่าจำเลยมีสิทธิที่จะพบกับมารดาหรือเพื่อนของเขา คดีนั้นวางหลักเพียงว่าจำเลยมีสิทธิปรึกษาทนายได้หรือไม่ให้การ เลยก็ได้เท่านั้น ความที่ให้สิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาและจำเลยจนเลยเถิดอย่างนี้ ทำให้กระบวนการยุติธรรมสูญเสรีในสายตาของประชาชน และทุกครั้งที่มีการวินิจฉัยคดีทำนองนี้ก็มักจะมีผลทำให้การดำเนินคดีกินเวลาและยึดเยื้อมากขึ้นเรื่อย ๆ มีคดีฆาตกรตายอยู่คดีหนึ่งที่สระคราเมนโต ซึ่งต้องใช้เวลาถึง 4 ปี กับกระบวนการพิจารณา

เพื่อคุ้มครองสิทธิของจำเลยกว่าจะมีการพิจารณาสืบพยานเกี่ยวกับความผิดของจำเลยได้" (1)

จึงเห็นได้ว่ามาตรการที่คุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยมากเกินไป ย่อมจะกลายเป็นช่องทางที่ทำให้รอดพ้นจากการถูกลงโทษไปได้ ดังนั้นมาตรการใดที่ยังไม่แน่ใจว่าจะให้คู่หรือให้โทษแก่เจ้าพนักงานหรืออาชญากร ก็ควรจะเลือกมาตรการไปในทางที่จะสามารถคุ้มครองตำรวจได้ควย เพราะสภาพของตำรวจย่อมเสี่ยงต่อความผิดพลาดสูง เนื่องจากในระหว่างปฏิบัติหน้าที่ ตำรวจยังขาดข้อเท็จจริงที่แน่นอนมาประกอบการใช้ดุลพินิจ ไม่เหมือนกับศาลที่ได้มีการพิสูจน์พยานหลักฐานก่อนโดยละเอียด ก่อนที่จะใช้ดุลพินิจวินิจฉัยคดีในชั้นตำรวจนี้ ไม่มีเจ้าหน้าที่ใดที่จะคอยให้ข้อเท็จจริง เหมือนอัยการหรือศาลที่ได้รับข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานจากองค์กรระดับก่อนคือตำรวจ ตำรวจต้องแสวงหาพยานหลักฐานเอง ต้องฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ ถ้าจะบังคับให้ตำรวจต้องได้ข้อเท็จจริงจนครบถ้วนแน่นอนก่อน อัตรากារจับกุมจะต่ำลงไปมากจนเป็นอันตรายต่อระบบป้องกันอาชญากรรมในสังคมได้

---

(1) เขียนโดยโรเจอร์ โรเซน บลาห์ รายงานโดย เจฟฟ์ เมลวอยน์/ บอสตันและอีแวนส์/วอชิงตัน กับสำนักงานในสหรัฐอเมริกาอื่น ๆ ช่วยกันถอดความจาก WHY THE JUSTICE SYSTEM FALLS : INEFFICIENT WAYS OF COPING WITH A HANDFUL OF "SAVAGES" ในนิตยสาร TIME ฉบับวันที่ 23 มีนาคม 2524 หน้า 20-23 โดยพัฒนาภา พวงสารหลาย กับ พันส์ ทัศนียานนท์)

11. การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจในการจับกุมหรือตรวจคน นี้ ย่อมทำให้เกิด การขัดแย้งกัน ระหว่างการปฏิบัติงานของตำรวจฝ่ายหนึ่ง กับการคุ้มครองสิทธิของประชาชน อีกฝ่ายหนึ่ง ตำรวจย่อมมีอำนาจเหนือกว่าในขอบเขตที่กฎหมายให้ไว้ คือเมื่อ มีเหตุอันควรเชื่อ ตำรวจก็สามารถปฏิบัติได้ แม้ในความเป็นจริงประชาชนผู้นั้นจะไม่ได้กระทำความผิดเลย เขาก็ต้องยอมรับการปฏิบัติของตำรวจ และคงถือว่าตำรวจได้กระทำไปโดยชอบ ในส่วนนี้ จะเกิดการขัดแย้งกับผู้นับถือปฏิบัติคือประชาชน กล่าวคือ ตำรวจเห็นว่า มีเหตุอันควร แต่ ประชาชนเห็นว่ายังไม่มีเหตุอันควร เมื่อเปรียบเทียบเหตุผลของแต่ละฝ่าย ฝ่ายตำรวจ จะถือว่าได้มีการสืบเสาะหาข้อมูลมาบ้างแล้ว เช่นจากการแจ้งของผู้เสียหายก็ดี จากเพื่อน หรือจากสายลับก็ดี จึงเป็นธรรมดาอยู่เองที่จะทำให้ตำรวจคิดว่า กรณีนี้มีเหตุอันควรเชื่อแล้ว ตรงกันข้าม ประชาชนบริสุทธิ์นั้น ไม่ได้รับข้อมูลอื่นใดเลยก็ย่อมจะเป็นธรรมดาอยู่เองที่จะ ต้องเชื่อมั่นในความบริสุทธิ์ของตนเอง จึงคิดเอาเองว่า กรณีดังกล่าวไม่มีเหตุอันควรเชื่อ แล้วก็มีความคิดต่อไปว่าตำรวจได้ปฏิบัติไปโดยไม่ชอบธรรม

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาในส่วนที่เกี่ยวกับผู้กระทำผิด แม้ตำรวจจะมีเหตุอันควร เชื่อเพียงใดก่อนจับกุมหรือตรวจคน ตามวิสัยของผู้กระทำผิด เองก็จะต้องพยายามทุกวิถี ทาง เพื่อให้หลุดพ้นจากการปฏิบัติของตำรวจ และถาการปฏิบัติการณ์ถึงขั้นรุนแรง ผู้กระทำผิด หรืออาชญากรยอมไม่จำกัดวิถีทางที่จะโต้ตอบ เช่นยิงตำรวจในที่ชุมนุมชนโดยไม่คำนึงว่า กระสุนปืนจะพลาดไปถูกประชาชนคนอื่นหรือไม่ จุดหมายของผู้กระทำผิดหรืออาชญากรมีเพียง อยางเดียวคือให้ตนเองรอดหลุดพ้นไปได้ โดยไม่คำนึงถึงว่า เควาะห์กรรมจะเกิดขึ้นแก่ บุคคลใด ตรงกันข้ามเมื่อย้อนกลับมาดูการปฏิบัติงานของตำรวจ ตำรวจจะต้องทำไปด้วยความระมัดระวัง เพื่อไม่ให้ เกิดภัยหรือผลกระทบกระเทือนต่อบุคคลอื่น ตัวอย่างในกรณีนี้ ผู้กระทำผิดหรืออาชญากรกำลังหลบหนีเข้าไปในชุมนุมชน ตำรวจจะไม่กล้ายิงเข้าไป เพราะ

เกรงว่าจะถูกประชาชนผู้บริสุทธิ์ ถ้ามองออกมาว่า ตำรวจกลุ่มหนึ่งมี 10 คน ล้อมจับผู้กระทำผิด ซึ่ง เป็นผู้ร้ายสำคัญเพียง 1 คนไม่ได้ เช่นนี้ ประชาชนผู้ไม่เข้าใจถึงสภาพการปฏิบัติงาน ของตำรวจ ก็จะมองไปในแง่ว่าตำรวจไม่มีสมรรถภาพ เพราะ 10 คน จับคนเดียวไม่ได้

12. ความรู้สึกและจิตใจของประชาชนเป็นอุปสรรคที่สำคัญในการปฏิบัติงาน ของเจ้าพนักงานตำรวจ โดยเฉพาะความรู้สึกและจิตใจของคนไทยส่วนมาก ยิ่งขาดการพัฒนา ให้อยู่ในระดับที่เข้าใจถึงความถูกต้องในสังคม ยกตัวอย่าง เช่น รถประจำทางคันหนึ่ง บรรทุกคนโดยสารจำนวนมากและวิ่งฝ่าฝืนสัญญาณไฟแดง เจ้าพนักงานตำรวจได้เรียกให้ รถคันนั้นหยุด เพื่อจะทำการจับกุม เมื่อรถคันนั้นหยุด และเจ้าพนักงานกำลังเขียนใบสั่ง หรือ วาดลาวตักเตือนผู้ขับรถ ความรู้สึกของผู้โดยสารส่วนมากในขณะนั้น จะมีสักกี่คนที่เห็นว่าการ ปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ส่วนมากจะมีความรู้สึกกว่าเจ้าพนักงาน ตำรวจทำให้เขาต้องเสียเวลาในการ เดินทางกลับบ้านหรือไปประกอบธุรกิจการงานของตน ยิ่งไปกว่านั้นหากมีกรณีที่เราที่ เขาโดยสารวิ่งฝ่าสัญญาณไฟแดงไปโดยที่ไม่มีเจ้าพนักงานตำรวจ พบเห็น เขากลับชอบใจเสียอีกที่จะได้ไปถึงจุดหมายปลายทางโดยรวดเร็ว คงจะมีเป็นส่วน น้อยที่เห็นว่า ผู้ขับรถปฏิบัติไม่ถูกต้องโดยฝ่าฝืนกฎจราจร ยิ่งเป็นกรณีที่ถูกจับกุมมีความผูกพัน กันในทางพวกพ้องหรือในทางสายเลือด เช่น เมื่อถูกถูกเจ้าพนักงานตำรวจจับกุมในข้อหา เล่นการพนัน แม่จะทอกรับมายืนยันในเบื้องต้นทันทีว่าลูกคนเป็นคนที่ไม่เคยเล่นการพนันเลย ทั้ง ๆ ที่เด็กผู้เป็นลูกนั้นได้รับสารภาพต่อเจ้าพนักงานตำรวจไปก่อนแล้ว เหตุการณ์ทำนองนี้ มีให้เห็นอยู่เสมอตามสถานีตำรวจ นอกจากนี้ความรู้สึกและจิตใจของประชาชนที่มีต่อเจ้า พนักงานตำรวจย่อมจะแตกต่างกันไปแล้วแต่ว่าตนอยู่ฝ่ายใด เช่น เมื่อเจ้าพนักงานตำรวจไป จับกุมผู้กระทำผิด เรื่องลักทรัพย์ คู่กรณีฝ่ายผู้เสียหายจะมีความรู้สึกกว่า เจ้าพนักงานตำรวจได้ ปฏิบัติหน้าที่โดยยุติธรรมแล้ว แต่คู่กรณีฝ่ายผู้ต้องหาจะกลับมองเจ้าพนักงานตำรวจไปในทาง ตรงกันข้ามคือจะมองว่า เจ้าพนักงานตำรวจไม่ยุติธรรม

ความรู้สึกและสภาพจิตใจของประชาชนส่วนมากเป็นเช่นนี้ จึงเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานตำรวจ และยังมีกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับในการจับกุมหรือตรวจคนมากขึ้นมาอีกเพียงไร การปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานตำรวจก็จะลำบากมากขึ้นเพียงนั้น ผลก็คือเจ้าพนักงานตำรวจไม่อาจให้ความคุ้มครองผู้เสียหายได้เท่าที่ควร จะคุ้มครอง และจะเป็นผลให้อาชญากรรมได้เติบโตขยายตัวขึ้น ซึ่งเป็นเรื่องที่เป็นอันตรายต่อสังคมเป็นอย่างมาก

เมื่อได้เข้าใจถึงสภาพต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวมาทั้ง 12 ข้อข้างต้นแล้วก็จะได้พิจารณาถึงสภาพของประเทศไทยว่าควรจะยึดถือตามแนว Crime control model คือเน้นหนักไปในทางให้อำนาจเจ้าพนักงานในการปราบปรามผู้กระทำผิด หรือจะยึดถือตามแนว Due process model คือเน้นหนักไปในทางให้ความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน

เราต้องเข้าใจว่าการนำตัวผู้กระทำผิดความผิดมาลงโทษนั้นย่อมเป็นที่แน่นอนว่าจะต้องมีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของคนบริสุทธิ์บ้าง ในทำนองเดียวกัน การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของคนบริสุทธิ์ก็ย่อมทำให้กระบวนการนำตัวผู้กระทำผิดความผิดมาลงโทษมีอุปสรรคและอาจเกิดความล่าช้าไปบ้าง เป็นที่ยอมรับกันว่ากระบวนการในการนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษซึ่งเป็นการมุ่งหมายของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้น ย่อมจะส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของคนบริสุทธิ์อยู่บ้าง เช่น คนบริสุทธิ์อาจถูกจับกุม ตรวจคนหรือควบคุมตัว แม้กระทั่งถูกพิพากษาลงโทษก็อาจเป็นไปได้ เช่นเดียวกันบทบัญญัติต่าง ๆ ในกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่มุ่งหมายจะให้ความคุ้มครองคนบริสุทธิ์ เช่น หมายจับ หมายค้น บทบัญญัติที่ว่าจะต้องมีเหตุอันควรในการจับ การค้น ฯลฯ ก็อาจมีผลทำให้คนผิดหลบหนีเงื้อมมือของกฎหมายไปได้บ้างเหมือนกัน สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ แต่จะต้องพยายามให้เกิดขึ้นน้อยที่สุด กล่าวคือ บทบัญญัติต่าง ๆ ควรต้องให้ความคุ้มครองแก่คนบริสุทธิ์ให้มากที่สุด และ

ในขณะที่เดียวกันจะต้องพยายามนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษให้ไ้มากที่สุดเช่นกัน

สำหรับประเทศไทยนั้น กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่ใช้อยู่ในปัจจุบันให้อำนาจเจ้าพนักงานตำรวจมากพอสมควรอยู่แล้ว อาจกล่าวได้ว่ากฎหมายไทยเดินตามแนว Crime control model ของศาสตราจารย์แพ็คเกอร์ ทั้งนี้เพราะผู้ร่างกฎหมายมุ่งหมายที่จะให้อำนาจเจ้าหน้าที่ของรัฐในการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษอย่างรวดเร็วทันควัน ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือ การให้ตำรวจชั้นผู้ใหญ่มีอำนาจออกหมายจับหมายค้นได้เช่นเดียวกับศาล (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 59 อนุมาตรา 1 และอนุมาตรา 3) ซึ่งก็เพื่อให้เกิดความคล่องตัว (expedieny) ในการจับกุม และตรวจค้นผู้กระทำความผิดเพราะหากจะต้องรออนุญาตจากศาลก็อาจจะล่าช้าไม่ทันการและทำให้ผู้กระทำความผิดหลบหนีการจับกุมไปได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชนบทที่อยู่ห่างไกลความเจริญ การเดินทางจากอำเภอไปยังศาลซึ่งตั้งอยู่ในตัวจังหวัดต้องใช้เวลานานและต้องเสียค่าใช้จ่ายเช่นค่าน้ำมันพาหนะ ฯลฯ อีกมาก มีข้อสังเกตว่าในบางยุคบางสมัยหลัก Crime control model ก็อาจลดความสำคัญลงไปและถูกแทนที่ด้วยหลัก Due process model เช่น ข้อบังคับของกระทรวงมหาดไทยระเบียบการดำเนินคดีอาญา พ.ศ.2523 ฉบับที่ 1 ซึ่งระบุให้ การจับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 78 อนุมาตรา 3 และอนุมาตรา 4 ต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้มีอำนาจให้ความเห็นชอบเสียก่อน ซึ่งเห็นได้ชัดว่า หลัก Due process model หรือหลักคุ้มครองคนบริสุทธิ์นั้นเข้าแทนที่หลัก Crime control Model ทั้งนี้เพราะแม้ว่าตำรวจจะมี "เหตุอันควรสงสัยว่าผู้นั้นได้กระทำความผิดมาแล้ว

และจะหลบหนี" ตำรวจก็ไม่มีอำนาจจับ แต่ต้องขอความเห็นชอบในการจับกุมก่อน ซึ่งเป็นนัยของการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของคนบริสุทธิ์อย่างแท้จริงตามหลัก Due process model แต่ละเลยหลักการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามหลัก Crime control model อย่างสิ้นเชิง เพราะแม้จะมีเหตุอันควรสงสัยว่าผู้กระทำความผิดก็ยังไม่จับไม่ได้ ซึ่งเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงานของตำรวจเป็นอย่างมากและออกจะขัดต่อความถูกต้อง เป็นจริงจนเกินไป นอกจากนั้นการจับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 78(4) ที่ว่า "เมื่อมีผู้ขอให้จับโดยแจ้งว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิดและแจ้งด้วยว่าได้ร้องทุกข์ไว้ตามระเบียบแล้ว" ตามข้อบังคับฉบับที่ 1 ก็ระบุว่าต้องขอความเห็นชอบในการจับกุมเสียก่อน ซึ่งเป็นผลเสียต่อหลัก Crime control model มากเพราะแม้ผู้เสียหายจะยืนยันให้จับ ตำรวจก็จะจับแทนไม่ได้แต่จะต้องขอรับความเห็นชอบในการจับกุมจากผู้มีอำนาจให้ความเห็นชอบเสียก่อน หลัก Due process model จึงกล่าวไว้บังคับอยู่ได้ไม่นานก็มีการแก้ไขโดยหันไปหาหลัก Crime control model เพราะมีการออกข้อบังคับฉบับที่ 2 ให้อำนาจการจับโดยไม่ต้องขอความเห็นชอบในกรณี "ฉุกเฉินและจำเป็นอย่างยิ่ง" นอกจากนั้นยังยกเลิกการขอความเห็นชอบในการจับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 78(4) ออกไปด้วย ซึ่งมีผลให้ตำรวจสามารถจับกุมผู้ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดได้ทันทีในกรณีที่มีผู้แจ้งให้จับและแจ้งว่าได้ร้องทุกข์ไว้

ตามระเบียบแล้ว ซึ่งเห็นได้อย่างชัดเจนว่าหลัก Crime control model ได้เข้ามา
 แทนที่หลัก Due process model ภายในเวลาอันไม่นานนัก และที่เห็นได้ชัดก็คือ
 ในท้ายที่สุดได้มีการออกข้อบังคับฉบับที่ 4 ยกเลิกการขอความเห็นชอบในการจับตามประมวล
 กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 78(3) ออกไปได้ ซึ่งหมายความว่าหลัก Crime
 control model เข้ามาแทนที่หลัก Due process model อย่างสิ้นเชิง

ในสภาพการณ์อย่างประเทศไทยนั้น การควบคุมอำนาจในการจับกุมตรวจค้น ก่อน
 การจับกุมตรวจค้นนั้น ควรดำเนินไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่ใช้อยู่ใน
 ปัจจุบัน บทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาดั้งเดิมในส่วนควบคุมก่อน
 การจับกุมตรวจค้น น่าจะเหมาะสมกับสถานการณ์ของบ้านเมืองของเราที่อยู่แล้ว การที่ให้
 ตำรวจชั้นผู้ใหญ่มีอำนาจในการออกหมายจับหมายค้นได้ เช่นเดียวกับศาลย่อมจะทำให้การ
 ปฏิบัติงานของตำรวจเป็นไปโดยรวดเร็วและมีความคล่องตัว เพราะการที่จะให้ตำรวจต้อง
 ขอหมายจับหมายค้นโดยเฉพาะจากศาลเท่านั้นย่อมเป็นการล่าช้าโดยเฉพาะอย่างยิ่งในชนบท
 ที่ห่างไกลจากตัวจังหวัดการเดินทางจากสถานีตำรวจในชนบทมายังตัวจังหวัดนั้นเป็นที่ตั้งของ
 ศาลนั้นย่อมเสียเวลาในการเดินทางมากและเสียค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนครั้งละไม่น้อย การให้
 ตำรวจชั้นผู้ใหญ่มีอำนาจออกหมายค้นได้อีกนั้น โดยหลักแล้วก็ย่อมเป็นหลักคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ
 ของคนบริสุทธิ์ได้ ก็พอควรอยู่แล้ว เพราะในทางปฏิบัติตำรวจชั้นผู้ใหญ่ก็ได้ทำการกลั่นกรอง
 เหตุอันควรในการจับกุมและตรวจค้นอยู่แล้ว นอกจากนั้นหากปรากฏว่าตำรวจชั้นผู้ใหญ่มี

อำนาจออกหมายกักขังแก่งออกหมายทั้ง ๆ ที่รู้ว่าผู้ที่จะถูกจับถูกค้นเป็นคนบริสุทธิ์แค้นาง
 พยานหลักฐานเท็จขึ้นมา ตำรวจผู้นั้นย่อมมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาและต้องรับ
 โทษตามมาตราต่าง ๆ ในหมวดที่ว่าด้วยความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ซึ่งเป็นโทษที่
 หนักมากอยู่แล้ว และนอกเหนือจากจะต้องรับผิดชอบทางกฎหมายแล้วทางกรมตำรวจเองก็ได้มี
 การควบคุมกันอีกชั้นหนึ่งทางหาก กล่าวคือได้มีการกำหนดระเบียบควบคุมการปฏิบัติงาน
 ของตำรวจไว้อีกส่วนหนึ่งโดย เมื่อเห็นว่าตำรวจผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบก็จะต้องถูกสอบสวน
 ไล่ออก ปลดออกอีกด้วย

การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของคนบริสุทธิ์น่าจะเป็นเรื่องการควบคุม หลังการจับ
 การค้น มากกว่าบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 87 ที่ให้อำนาจ
 ตำรวจควบคุมผู้ถูกจับไว้ได้ถึง 7 วันนั้น โดยหลักแล้วน่าจะต้องมีการแก้ไขโดยการร่นระยะ
 เวลาการควบคุมให้น้อยลง เพื่อเป็นการทางแก้กรณีที่มีได้มีการควบคุมอย่างรัดกุม ก่อนการ

จับการค้น เพราะหากมีการนำตัวผู้ถูกจับไปศาลโดยเร็วแล้ว ก็น่าจะเป็นผลดีแก่ผู้ต้องหา
ที่เป็นคนบริสุทธิ์ เพราะหากศาลเห็นว่าการควบคุมเกิดจากการจับโดยปราศจากเหตุอันควร
และผู้ต้องหาถูกจับผิดตัวมา ศาลก็จะสั่งปล่อยตัวผู้ต้องหาโดยการไม่ยอมออกหมายซึ่งผู้ต้องหา
นั้นต่อไป อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ศาลจะสั่งปล่อยตัวผู้ต้องหาแล้วในขณะนั้น ศาลจะต้องมีบทบาทในการใช้อำนาจ
ดังกล่าวให้มากขึ้น มีใช้ทำหน้าที่เป็นแค่เพียงตรายาง (Rubber stamp) เท่านั้น
แต่จะต้องทำการไต่สวนหาข้อเท็จจริงโดยฟังพยานหลักฐานของฝ่ายตำรวจและข้อโต้แย้ง
ของผู้ต้องหา เพื่อให้ศาลได้ตระหนักถึงบทบาทอันสำคัญดังกล่าวอย่างแน่ชัด ประมวล
กฎหมายอาญาวิธีพิจารณาความอาญา 87 จึงน่าจะควรมีการแก้ไขโดยระบุอำนาจหน้าที่ของ
ศาลลงไปโดยแน่นอน ผลดีที่สำคัญที่สุดของการนำตัวผู้ต้องหาไปศาลโดยเร็วคือ การได้รับการ
พิจารณาให้มีการปล่อยชั่วคราวด้วย อย่างไรก็ตามการที่จะระบุว่าควรให้อำนาจตำรวจ
ควบคุมผู้ต้องหาได้กัวันนั้น ย่อมจะต้องคำนึงถึงสถานการณ์ของท้องถิ่นในส่วนภูมิภาคด้วย เพราะ
สถานีตำรวจบางแห่งอยู่ในชนบทที่ห่างไกลจากศาลมาก ทางออกที่จะแก้ปัญหาได้ น่าจะเป็น
การแก้ไขมาตรา 87 เสียใหม่โดยกำหนดให้เวลาตำรวจควบคุมตัวได้เป็นเวลาหนึ่งวันให้
ชัดเจน แต่มีให้รวมระยะเวลาที่นำตัวผู้ถูกจับมาศาลรวมในระยะเวลาการควบคุมตัวได้
เช่น อาจกำหนดว่าให้ตำรวจควบคุมตัวผู้ถูกจับได้ 5 วัน หลังจากนั้นต้องนำตัวไปศาล แต่
มิให้เกินระยะเวลาของการนำตัวผู้ถูกจับไปศาลรวมอยู่ในกำหนด 5 วันนั้นด้วย

การรณระยะเวลาการควบคุมตัวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
มาตรา 87 ลงจะมีผลดีในแง่ของการกระตุ้นให้ตำรวจแสวงหาพยานหลักฐานพอสมควรก่อน
ดำเนินการจับกุมผู้กระทำผิดด้วย เพราะตำรวจทราบดีว่าระยะเวลาควบคุมตัวผู้ถูกจับ
มีน้อย จะจับประเภท เหี้ยมเหี้ยแล้วพยานหลักฐานในภายหลังคงทำไม่ได้ง่าย ๆ นัก
เพราะมีเวลาควบคุมตัวอันสั้น ซึ่งก็จะทำให้ตำรวจแสวงหาพยานหลักฐานพอสมควรก่อน
ลงมือจับกุม โดยคิดว่าเมื่อจับแล้วก็อาจมีการแสวงหาพยานหลักฐานเพิ่มเติมอีกเล็กน้อย
เช่นจากการสอบสวนผู้ต้องหา ฯลฯ เป็นต้น ซึ่งวิธีนี้ก็จะเป็นการคุ้มครองคนบริสุทธิ์ได้พอ

ควรเพราะการหาพยานหลักฐานของตำรวจยังมีน้อย ตำรวจก็จะยังไม่จับ ซึ่งทำให้
คนบริสุทธิ์หรือคนจากการถูกจับโดยปราศจากเหตุอันควรไปได้บ้าง

การไม่ยอมรับฟังพยานหลักฐาน (exclusionary rule) ตามหลัก
ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 นั้น น่าจะไม่เกิดประโยชน์ใน
การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของคนบริสุทธิ์แต่อย่างใดเลย ตรงกันข้ามกับถือว่าเป็นการลง
โทษคนบริสุทธิ์ โดยการปล่อยตัวผู้กระทำความผิดในบางกรณีให้ออกไปหาอาชญากรรม
ในสังคมต่อไปอีก การไม่ยอมรับฟังพยานหลักฐานไม่น่าจะมีผลเป็นการปราม (deter)
ตำรวจซึ่งจับและค้นโดยปราศจากเหตุอันควร เพราะไม่ถือว่าเป็นการลงโทษตำรวจโดย
ตรง (1) ตำรวจผู้ซึ่งจับและค้นโดยผิดกฎหมายมิได้ถูกลงโทษในทางอาญา หรือถูกลง
โทษในทางวินัย นอกจากนั้นระยะเวลาระหว่างช่วงการจับและค้นโดยผิดกฎหมายซึ่ง
เกิดขึ้นในระยะต้น กับช่วงระยะเวลาที่ศาลตัดสินคดีไม่ยอมรับฟังพยานหลักฐาน ซึ่ง
ศาลในที่นี้อาจหมายถึงศาลฎีกาก็ได้ เป็นช่วงระยะเวลาที่ห่างไกลกันมาก จนไม่น่า
จะมีผลเป็นการปรามตำรวจซึ่งจับและค้นโดยผิดกฎหมายนั้นแต่อย่างใด อย่างไรก็ตาม
หลักการไม่ยอมรับฟังพยานหลักฐานอาจจะจำเป็นต้องมีไว้ใช้ในบางกรณี โดยให้ขึ้นอยู่กับ
กับดุลพินิจของศาลเป็นเรื่อง ๆ ไป เช่นเดียวกับหลักที่ใช้อยู่ในอังกฤษในปัจจุบัน

นอกจากข้อเสนอแนะที่กล่าวมาข้างต้น ยังมีสิ่งที่จะต้องแก้ไขปรับปรุงควบคุม
ไปด้วยกันเป็นการแก้ไขเกี่ยวกับตัวบุคคล นั่นก็คือการป้องกันไม่ให้ตำรวจใช้อำนาจโดย
ไม่สุจริตหรือไม่ชอบธรรม อันจะเป็นการคุ้มครองสิทธิของประชาชนควบคุมไปกับการใช้

(1) Frank J. McGarr, "The Exclusionary Rule: An Ill
Conceived and Ineffective Remedy," in Police Power and Individual
Freedom, ed. Claude R. Sowle (Chicago: Aldine Publishing Company,
4 th ed., 1969), p. 101

อำนาจของเจ้าพนักงาน การแก้ไขปรับปรุงดังกล่าวก็คือการให้การศึกษอบรมแก่
 ตำรวจทุกระดับชั้นให้เข้าใจถึงกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ตลอดจนการใช้ดุลพินิจ
 ที่ถูกต้อง เมื่อเกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ ขึ้น และควรให้มีหลักประกันคุ้มครองตำรวจให้เกิด
 ความมั่นใจในการปฏิบัติหน้าที่ ถ้าเขาปฏิบัติหน้าที่ไปโดยบริสุทธิ์ใจ ก็ไม่ควรถูกลงโทษ
 หรือไม่ให้อุปกรณ์เรียน ก็ลงโทษเลย สิ่งเหล่านี้จะทำให้ตำรวจอดอยห้มตก่าลังใจและ
 จะเกิดความรู้สึกต่อต้านสังคม (Anti - Feeling) เมื่อตำรวจมี Anti feeling
 ต่อสังคมก็จะถือว่าเป็นอันตรายมาก มองเห็นใครเป็นคนร้ายไปหมด หรือไม่ก็เอาเจตนาร้าย
 ก็ยิงทิ้งเลยเพราะเกรงว่าเมื่อจับมาแล้วอาจถูกต่อสู้อคติและถูกฟ้องได้ ควรเข้าใจว่า
ประชาชนทุกคนต่างก็ปรารถนาที่จะได้รับความเป็นธรรม ตำรวจเองก็ปรารถนาที่จะได้
ได้รับความเป็นธรรมจากฝ่ายอื่นด้วย องค์การฝ่ายอื่นจะต้องเข้าใจถึงสภาพปัญหา มิใช่เมื่อ
 คดีไปถึงศาล ศาลก็หาเหตุที่จะคุ้มครองจำเลยยกฟ้องปล่อยจำเลยไปโดยง่าย เมื่อเป็น
 เช่นนี้ ตำรวจก็จะเกิดความรู้สึกไม่อยากเสี่ยงในการทำงานที่ถูกต้อง สู้อเสี่ยงทำงานที่
 ไม่ถูกต้องแต่ได้ผลประโยชน์ดีกว่าไม่ได้ จึงเป็นที่มาของการคอร์รัปชันในที่สุด

นอกจากนี้ รัฐบาลจะต้องมีนโยบายที่แน่นอนในการแก้ปัญหาคอร์รัปชัน
 ตำรวจจะทำงานได้หรือไม่อยู่ที่นโยบายของรัฐบาลว่าจะสนับสนุนหรือไม่ การสนับสนุน
 ของรัฐบาลกระทำได้โดยสนับสนุนในเรื่อง

- ก. ก่าลังคน
- ข. เครื่องมือเครื่องใช้อาวุธยุทโธปกรณ์
- ค. สวัสดิการที่เพียงพอ

หากตำรวจไม่ได้รับการสนับสนุนในเรื่องนี้ยากที่จะทำให้การปฏิบัติงานของ
 ตำรวจเป็นไปโดยชอบ และมีประสิทธิภาพได้ เช่นตำรวจคนเคี้ยวต้องรับฝึคชอบประชาชน
 จำนวนมาก ไม่ไค้อตราส่วนกันหรือเมื่อตำรวจจะเข้าไปจับคนร้าย แต่อาวุธก็ยกว่า

ก็เป็นกรยากที่จะให้เขาปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย คือการแสดงตนก่อนจับกุม เพราะ
กรณีเช่นนี้อาจถูกคนร้ายยิงตายเสียก่อน หรือกรณีการเงินเคื่อนของตำรวจทำไมเพียงพอ
ต่อการครองชีพ และการทำงานที่หนักกว่าเจ้าพนักงานฝ่ายอื่น ความเป็นอยู่ก็จะแร้นแค้น
จะเป็นหนทางนำไปสู่การปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริตหรือไม่ชอบธรรมได้

และในที่สุดรัฐบาลก็ต้องปรับปรุงในค่านอื่น ๆ ความคุ้มกันไปด้วย เช่น
ค่านการศึกษา เศรษฐกิจ คนว่างงาน และแม่แต่ในขบวนการยุติธรรมด้วยกัน หรือที่
เกี่ยวข้อง เช่น อัยการ ศาล ฝ่ายปกครอง หากจะเพียงแต่ปรับปรุงตำรวจแต่เพียง
ฝ่ายเดียวเพื่อที่จะแก้ปัญหาทั้งหมด ตำรวจก็คงถูกอาชญากรปราบ มากกว่าที่จะไปปราบ
อาชญากรเป็นแน่แท้